

Dnro 2515/201/2020

ENERGIAVIRASTON TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2020

Sisälllys

1 Toimintakertomus.....	1
1.1 Johdon katsaus	1
1.2 Tuloksellisuus	4
1.3 Vaikuttavuus.....	6
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	6
1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	6
1.4 Toiminnallinen tehokkuus	8
1.4.1 Toiminnan tuottavuus.....	8
1.4.2 Toiminnan taloudellisuus.....	12
1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	13
1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	15
1.5 Tuotokset ja laadunhallinta	15
1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	22
1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	23
1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	23
1.7 Tilinpäätösanalyysi	26
1.7.1 Rahoituksen rakenne.....	26
1.7.2 Talousarvion toteutuminen.....	29
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma	35
1.7.4 Tase.....	39
1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	40
1.9 Arviointien tulokset.....	42
1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	42
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	42
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	42
2 Talousarvion toteumalaskelma	43
3 Tuotto- ja kululaskelma	46
4 Tase.....	47
5 Liitetiedot	49
6 Allekirjoitus.....	54

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Energiaviraston vuosi 2020 on kokonaisuudessaan ollut sangen onnistunut, ja virasto on pääosin saavuttanut sille asetetut tavoitteet, vaikka vuosi 2020 oli koronapandemian johdosta toimintaympäristöltään hyvin poikkeuksellinen. Koronapandemian vaikutukset viraston toimintaan olivat kuitenkin sangen vähäiset. Energiaviraston virkatehtävät ja vastuut ovat säilyneet ennallaan, vain töiden tekemisen tapa on muuttunut pääosin etätyön tekemiseksi. Tähän virastolla kuitenkin oli sangen hyvät valmiudet olemassa johtuen muun muassa etätyöhön soveltuvien ohjelmistojen laajamittaisesta käyttöön-otosta jo aiemmin sekä siitä, että kaikilla virastolaisilla oli jo kokemusta etätöiden tekemisestä. Henkilöstöä ohjeistettiin aktiivisesti vuoden mittaan etätöiden tekemisestä, turvallisesta työskentelemisestä virastolla ja muista pandemian edellyttämistä asioista.

Energiavirasto on jatkanut eurooppalaisten sähkö- ja maakaasumarkkinoiden edistämistä osallistumalla aktiivisesti yhteistyövirasto ACER:n ja yhteistyöjärjestö CEER:n toimintaan. Pohjoismaisella tasolla virasto on jatkanut tiivistä viranomaisyhteistyötä NordREG:ssa, jonka puheenjohtajana Energiavirasto toimi vuonna 2020. Eurooppalaisessa ja pohjoismaisessa yhteistyössä keskeisessä asemassa ovat olleet EU:n sähkömarkkinoiden verkkosääntöjen sekä puhtaan energian paketin säännösten täytäntöönpano. Verkkosääntöjen täytäntöönpanossa painopiste on ollut alueellisissa päätöksissä.

Suomen maakaasumarkkinat avautuivat kilpailulle vuoden 2020 alussa. Energiavirasto varmensi vuoden 2020 aikana siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden sekä otti huomioon siirtoverkonhaltijan ehtojen päivityksessä avoimilta markkinoilta alkuvuoden aikana saadut kokemukset. Baltian maiden sääntelyviranomaisten kanssa virasto on erityisesti edistänyt maakaasumarkkinoiden integraation tiivistymistä.

Sähkön ja maakaasun vähittäismyyjien ja verkonhaltijoiden toiminnan valvonnassa haasteena on ollut viraston rajallinen toimivalta puuttua havaittuihin epäkohtiin sähkön vähittäismyyjien toiminnassa. Vähittäismyyjien valvonnassa yksittäiset toimijat työllistävät virastoa merkittävästi.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihtopalvelun (*datahub*) onnistuneen käyttöönoton varmistamiseksi virasto on jatkanut tiivisti vähittäismyyjien ja verkonhaltijoiden käyttöönottovalmiuksien edistymisen valvontaa.

Virasto perusti syksyllä 2019 ns. älyverkkoforumin tukemaan puhtaan energian paketin säännösten sekä työ- ja elinkeinoministeriön asettaman älyverkkotyöryhmän ehdotusten kansallista toimeenpanoa. Forumin työ on linkitetty ministeriön lainsäädäntösuunnitelmiin vuosille 2020–2021. Älyverkkoforumin työn pohjalta virasto toimitti keväällä 2020 ministeriölle ehdotukset riippumattomia aggregaattoreita koskeviksi säädösmuutostarpeiksi. Energiavirasto on tämän lisäksi toiminut yhteistyössä ministeriön kanssa puhtaan energian paketin täytäntöönpanoa koskevien säädösten valmistelussa.

Heinäkuussa 2020 alkoi uusi tehoreservikausi, jota varten virasto hoiti tarvittavan kapasiteetin määrittämisen ja hankinnan. Virasto nimettiin 1.9.2020 alkaen sähköalan riskeihin varautumisen toimivaltaiseksi viranomaiseksi Suomessa. Virasto on tehnyt näihin liittyviä valmistelutöitä yhdessä Huoltovarmuuskeskuksen ja Fingrid Oyj:n kanssa.

REMIT-asetuksen mukaista energian tukkumarkkinoiden valvontaa virasto on jatkanut aktiivisesti, ja muun muassa kehittänyt valvonnan prosesseja ja työkaluja.

Sähkö- ja maakaasuverkkoyhtiöiden hinnoittelun kohtuullisuuden arviointia koskeva edellinen valvontajakso päättyi 2019 ja virasto antoi kaikille yhtiöille valvontapäätökset joulukuussa 2020. Päätösten mukaan suurin osa yhtiöistä on alijäämäisiä, eli hinnoittelu on ollut kohtuullista. Muutama yhtiö on ollut ylijäämäinen, ja virasto on velvoittanut valvontapäätöksillä nämä yhtiöt kompensoimaan ylijäämä asiakkailleen nykyisen valvontajakson 2020–2023 aikana.

Sähkönjakelun hinnoittelun kohtuullisuus herätti syksyllä 2020 varsin vilkkaan julkisen keskustelun, jälleen kerran. Nyt keskustelun kärki kohdistui erityisesti Energiaviraston valvontamenetelmiin, joilla kohtuullisuutta arvioidaan. Energiavirasto julkaisi 4.11.2020 selvityksen, joka oli tehty työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä sähkömarkkinalain muuttamista koskevan lainvalmisteluhankkeen taustaksi. Selvitys käsittelee Energiaviraston päätöksillään vahvistamia sähkön jakeluverkko toiminnan valvontamenetelmiä erityisesti hinnoittelun ja toimitusvarmuuden valvonnan kannalta. Selvityksessä käydään läpi muun muassa nykyisten valvontamenetelmien kehittämistä sekä niiden jatkokehittämistä jo nykyisen valvontajakson aikana tulevien sähkömarkkinalain muutosten johdosta.

Markkinaoikeudessa jatkuu Energiavirasto tekemän ensimmäisen seuraamusmaksuesityksen käsittely koskien Gasum:n maakaasumarkkinalain eriyttämissäännösten vastaista toimintaa. Markkinaoikeus käsittelee samassa yhteydessä viraston seuraamusmaksuesityksen kanssa Gasum:n valituksen viraston eriyttämispäätöksestä.

Päästökaupassa tehtävät ovat painottuneet seuraavan päästökauppakauden 2021–2030 valmisteluun. Virasto on yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa valmistellut kansallisen päästökauppalaan muutosta sekä kansallisia päästökauppaa koskevia asetuksia. Virasto on aktiivisesti osallistunut komission päästöjen tarkkailua ja raportointia sekä todentamista koskevien asetusten päivitykseen seuraavalle päästökauppa-kaudelle.

Virastolle siirrettävien päästöoikeuksien ilmaisjakoon liittyvien viranomastehtävien valmistelua on jatkettu vuonna 2020. Virasto vastaanotti 293 ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelmaa vuonna 2019 ja neljännen kauden ilmaisjakoa on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa vuonna 2020. Päätökset neljännen kauden ilmaisjaosta annetaan vuonna 2021.

Vuonna 2020 Energiavirasto on hoitanut kaikki Kioto pöytäkirjaan ja ESD-rekisteriin liittyvät rekisteritoimenpiteet valtion tilinhaltijan toimeksiannosta. Päästökauppakauden vaihtuminen ja EU:n päästökauppajärjestelmän linkitys Sveitsin päästökauppajärjestelmään aiheuttavat muutoksia päästöoikeuksien ja hankeyksiköiden käyttöoikeuksiin sekä unionin rekisterin toimintoihin. Kauden vaihteesta johtuvia muutoksia on testattu unionin rekisterissä, niistä tiedotetaan käyttäjiä ja käyttäjille järjestetään koulutusta.

Päästöoikeuksien huutokaupanpitäjänä Energiaviraston vastuulla oli varmistaa, että innovaatorahaston puolesta huutokaupattavan 2 miljoonan päästöoikeuden tulot ohjataan komission osoittamalle tilille. Virasto teki alkuvuoden 2020 aikana tarvittavia valmisteluja ja järjestelyjä varojen tilittämiseksi sekä huutokauppojen käynnistyttyä heinäkuussa huolehti, että varat tilitettiin eteenpäin noudattaen sovittuja menettelyjä.

Päästökauppakauden vaihtuminen ja uudet tehtävät päästökaupassa ovat vaatineet ja vaativat myös tulevana vuosina merkittäviä investointeja olemassa olevien tietojärjestelmien kehittämiseen sekä uusien tietojärjestelmien rakentamiseen.

Virasto jatkoi päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensointijärjestelmän toimeenpanoa ja teki syksyllä 2020 vuotta 2019 koskevat maksatuspäätökset.

Uusiutuvassa energiassa tehtävät ovat painottuneet syöttötariffijärjestelmän hallinnointiin ja valvonnan kehittämiseen, biopolttoaineiden kestävyysjärjestelmiä koskevien päätösten käsittelyyn ja biomassoihin laajentuvien kestävyystehtävien toimeenpanon valmisteluun sekä uusiutuvan energian informaatio-ohjausta koskevien tehtävien laajentumiseen. Niin ikään virasto on ollut mukana laajasti uusiutuvan energian direktiivin (RED II) valmistelussa. Lisäksi virastossa on valmisteltu jakeluvelvoitelain tehtävien toimeenpanoa, koska viranomastehtävät siirtyivät vuoden 2021 alussa Verolta Energiavirastolle. Niin ikään tehtiin liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien latausinfrastruktuurin kilpailusta päätökset ja järjestettiin kilpailu kolmannen kerran.

Energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanoon liittyen keskeiset toimet olivat viimeisen 'vanhan' EED-vuosiraportin laatiminen, vuonna 2018 muutetun direktiivin kansallisen toimeenpanon valmistelu ja toimien notifiointiin osallistuminen, sekä EED:n 9–11 artiklojen muutoksiin liittyvä säädösvalmistelu ja siihen liittyvien taustaselvitysten teettäminen. Virasto osallistui aktiivisesti myös komission työpajoihin ja kokouksiin, joissa käsiteltiin vuonna 2021 avattavien artikloiden sisältöä. Komission muutosideoiden analysointi käynnistyi vuoden lopulla. Motivalta tilattu *Energiatyöohjelma 2020* saatiin suunnitelman mukaisesti toimeenpantua ja *Energiatyöohjelma 2021* sisältö valmisteltua.

Energiatehokkuussopimukset 2017–2025 ovat täysimääräisesti toimeenpanossa ja raportoidut vuotuiset energiansäästötulokset hyvällä tasolla. Suurten yritysten pakollisten energiakatselmusten toisen valvontajakson ensimmäisen vuoden valvonta toteutui suunnitelman mukaisesti. Uuden syväselvitys-mallin pilotointi saatiin hyvin liikkeelle ja hankkeet valmistuvat kesään 2021 mennessä. Vapaaehtoiselle tuetulle energiakatselmustoiminnalle laadittiin tiekartta. Ekosuunnittelun ja energiamerkinnän osalta virasto osallistui erilaisten horisontaaliasioiden valmisteluun ja käynnisti energiamerkinnän uudelleenskaalaukseen liittyvän laajan viestintähankkeen. Alueellinen energianeuvonta on täysivauhtisesti käynnissä kaikissa 18 maakunnassa ja vuoden 2020 IV lisätalousarviossa myönnetty miljoonan euron lisämääräraha on saatu sidottua sopimuksin viestintäkampanjoihin, jotka toteutetaan syksyn 2020 ja kevään 2021 välisenä aikana.

Vuoden 2020 alussa Energiaviraston ICT-investoinnit jatkuivat supistettuina, mutta tilanne parani työ- ja elinkeinoministeriön myöntämän tuottavuusmäärärahan ja IV lisäbudjetissa saatujen lisämäärärahojen avulla. Keväällä FINETS-järjestelmän kehitystyön yhteydessä saatiin valmiiksi yhtenäinen järjestelmäarkkitehtuurimalli, jota jatkossa kaikki järjestelmät tulevat noudattamaan. Yhtenäisen mallin avulla pyritään tietojärjestelmien kehittämisen nopeuttamiseen ja yksinkertaistamiseen. Energiavirasto on kehittänyt viraston digikyvykkyyttä dTEM-ohjelman mukaisesti panostamalla henkilökunnan osaamiseen ja toiminnan suunnitteluun. Energiavirasto on määritellyt selkeät roolit tieto-, toiminto- ja järjestelmäarkkitehteille, tuoteomistajille ja substanssin järjestelmävastaaville. Tavoitteena on, että jokaisessa Energiaviraston tehtävässä otetaan huomioon koko tehtävän elinkaari, ja mahdolliset päätökset esimerkiksi ICT-järjestelmien hyödyntämisestä perustuvat tehtävään liittyvän prosessin kokonaisymmärrykseen.

Energiavirasto seuraa talouttaan sekä määrärahojen ja resurssien riittävyyttä ja mukauttaa toimintaansa vastaamaan määrärahojen tasoa. Virasto tekee yhteistyötä tulosohtajan osaston kanssa budjetti- ja kehysvalmisteluissa riittävien resurssien turvaamiseksi. Viraston strategisesti tärkeimmät tehtävät pyritään hoitamaan kaikissa tilanteissa. Mikäli määrärahat eivät ole riittäviä viraston vastuulle kuuluvien tehtävien toimeenpanoon eli henkilöiden palkkaamiseen ja tietojärjestelmäinvestointien tekemiseen, näkyy tämä viraston toiminnan vaikuttavuuden laskuna. Vaikutukset näkyvät talon viraston valvottavien ja muiden asiakkaiden toiminnassa sekä viime kädessä kaikille suomalaisille (kansalaiset ja yritykset) esimerkiksi energian hinnassa ja toimitusvarmuudessa sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

1.2 Tuloksellisuus

Energiaviraston ja työ- ja elinkeinoministeriön välisessä 21.11.2019 allekirjoitetussa tulossopimuksessa vuosille 2020–2023 (jatkossa tulossopimus) viraston toiminnalliselle tuloksellisuudelle asetetut tavoitteet on jaettu kolmeen asiakokonaisuuteen

Digitaalisuuden edistäminen;

Normien purkaminen; sekä

Valvonnan ja edistämisen taloudellisuus.

Taulukossa 1 on esitetty nämä tavoitteet toteutuneena.

Taulukko 1 Toiminnallinen tuloksellisuus vuosina 2018–2020

Tavoite	Mittari	2018 toteuma	2019 toteuma	2020 tavoite	2020 toteuma
Digitalisuuden edistäminen					
Tavoite 1 ¹ : Viraston asiahallintaprosessin digitalisointi	Sähköisesti tuotettujen kirjaustapahtumien osuus kaikista kirjaustapahtumista, <i>prosenttia</i>	63	61	>65	60
Normien purkaminen					
Tavoite 2: Viraston lupaprosessien sujuvoittaminen	Verkkolupien käsittelyaika, <i>työpäivää</i>	67	56	<50	79
	Hankelupien käsittelyaika, <i>työpäivää</i>	53	37	<40	29
	Päästölupien käsittelyaika, <i>työpäivää</i>	46	57	<70	80
Valvonnan ja edistämisen taloudellisuus					
Tavoite 3: Energia-markkinoiden valvonnan taloudellisuus	Sähkö- ja maakaasuvalvonnan toimintakulut per sähkön ja maakaasun kulutus yhteensä, <i>senttiä/kilowattitunti</i>	0,0042	0,0043	<0,0034	0,0041
Tavoite 4: Ilmastotavoitteiden edistämisen taloudellisuus	Päästökaupan hallinnoinnin toimintakustannukset päästökaupan piiriin kuuluvaa laitosta kohden, <i>euroa/laitos</i>	3 018	3 581	<3 400	3 790
	Uusiutuvan energian tuotantotukien hallinnointikustannukset järjestelmässä mukana olevilla laitoksilla tuotettua sähköä kohden, <i>euroa/megawattitunti</i>	0,24	0,24	<0,30	0,22

Digitaalisuuden edistäminen

Viraston digitaalisuuden astetta mitataan sähköisesti tuotettujen kirjaustapahtumien osuudella kaikista kirjaustapahtumista. Asetetun tavoitteen saavuttaminen on osoittautunut vaikeaksi. Virastolla on useita tehtäviä, jotka ovat asiointimääriltään vähäisiä,

¹ Tavoitteiden numerointi vastaa tulossopimuksen numerointia.

eikä näitä ole kustannusten ja saatavien hyötyjen kannalta järkevää toteuttaa sähköisinä palveluina.

Normien purkaminen

Viraston kaikki lupaprosessit on uudistettu, yhtenäistetty sekä kuvattu, ja niille on määritetty palvelulupaukset. Hankelupien osalta palvelulupaus täyttyi ja verkkolupien osalta käsittelyaikoja kyettiin myös parantamaan, vaikkei tavoitetta käytettävissä olevien resurssien puitteissa saavutettukaan. Päästökauppakauden vaihtuminen ja uudet ilmaisjakotehtävät ovat merkittävästi lisänneet käsiteltävien asioiden määrää vuonna 2020 eikä palvelulupausta saavutettu vuonna 2020.

Valvonnan ja edistämisen taloudellisuus

Energiamarkkinoiden valvonnan ja edistämisen taloudellisuus parani edellisvuodesta sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja edistämisen toimintakulujen laskettua suhteellisesti enemmän kuin sähkön ja kaasun yhteenlaskettu kulutus. Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja edistämisen toimintakulut laskivat noin 9,7 prosenttia. Samanaikaisesti sähkön ja kaasun yhteenlaskettu kulutus laski noin 5 prosenttia. Tavoitetta ei kuitenkaan saavutettu, koska se on epärealistinen lisääntyneiden valvonta-tehtävien johdosta.

Päästökaupan hallinnoinnin toimintakustannukset päästökaupan piiriin kuuluvaa laitosta kohden nousivat edellisvuoteen verrattuna. Lisäys johtuu pääosin viraston päästökauppaan liittyvien tehtävien lisääntymisestä sekä päästökauppakauden vaihtumisesta. Lisäksi päästökaupan piiriin kuuluvien laitosten lukumäärä on hieman laskenut vuodesta 2019.

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön syöttötariffijärjestelmän hallinnoinnin kustannukset laskivat, koska tuulisuuden vuoksi tuulivoimaloiden tuotanto oli viime vuonna poikkeuksellisen suurta. Päästöoikeuden kohonneen hinnan vuoksi tuella tuotetun biosähkön määrä väheni. Viraston työpanos pysyi edellisen vuoden tasolla.

Energiatehokkuuden edistämistoimien taloudellisuutta ei mitata kvantitatiivisin mittarein. Virasto luo edellytyksiä energiansäästölle ja energiatehokkuuden parantumiselle neljällä eri politiikkatoimella (energiatehokkuussopimukset, energiakatselmukset, energianeuvonta, ekosuunnittelu). Virastossa tehtävä toiminta on syklistä ja energiansäästövaikutukset, jotka nähdään 2–5 vuoden viiveellä, ovat absoluuttisina lukuina merkittävästi riippuvaisia toimintaympäristön muista muutoksista. Virasto on varmistanut, että Suomi saavuttaa jaksoa 2014–2020 koskevan sitovan energiatehokkuustavoitteen. Tavoite saavutettiin pääosin markkinaehtoisilla ja kustannustehokkailta toimilla ja niistä aiheutuva hallinnollinen taakka on ollut vähäinen. Nyt viraston toimilla vaikutetaan siihen, että myös seuraavan sitovan jaksoa 2021–2030 koskevan energiansäästötavoitteen politiikkatoimissa voidaan tukeutua markkinaehtoisuuteen.

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Energiamarkkinoiden toimivuuden valvonta ja edistäminen

Sähkön vähittäismarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi virasto otti vuoden 2019 lopulla käyttöön uudistetun sähköisen sähkön hintavertailupalvelujärjestelmän *sähkön-hinta.fi*. Sähkön hintatilastot saatiin ajan tasalle vasta vuoden 2021 alussa koodariresurssien priorisoinnin takia. Virasto seuraa sähkön vähittäismarkkinoiden toimivuutta myös myyjän vaihtoaktiivisuuden perusteella. Vuoden 2020 vaihtoaktiivisuutta koskevat tiedot ovat saatavilla vasta kesällä 2021. Vaihtoaktiivisuus on pysynyt viime vuosina 11–14 prosentin tasolla. Vuonna 2019 vaihtoaktiivisuus oli 13,9 %.

Sähkön jakeluverkkojen toimitusvarmuus on parantunut vuodesta 2014 suunnitelmallisesti lainsäädännön tavoitteiden mukaisesti. Merkittävät investoinnit sähkönjakeluverkkoon näkyvät toimitusvarmuuden olennaisena parantumisena. Sähkönjakelun keskeytysmäärät ovat vähentyneet ja keskeytysten kesto lyhentynyt. Samanaikaisesti myös keskeytyksistä asiakkaille aiheutunut haitta on laskenut merkittävästi, samoin vakiokorvauksia saaneiden asiakkaiden määrät, ja vakiokorvauksia on pääosin maksettu lyhyemmistä keskeytyksistä.

Ilmastotavoitteiden toteutumisen edistäminen ja valvonta

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus oli vuonna 2020 ennakkotietojen mukaan 41,5 prosenttia eli osuus nousi vuodesta 2019 peräti yli viisi prosenttiyksikköä. Tämä johtui osin siitä, että sähkön kokonaiskulutus hieman väheni, mutta ennen kaikkea vesivoimalla ja tuulivoimalla tuotettujen sähkön määrän lisääntymisestä.

Energiatehokkuuden toteutumista mitataan energiatehokkuusdirektiivin artiklan 7 mukaisesti lasketulla kumulatiivisella energiansäästöllä. Suomen kokonaistavoite jaksolle 2014–2020 on 49 TWh_{kum}. Jaksolla 2014–2018 toteutetuilla toimilla saavutetaan vuoteen 2020 mennessä kumulatiivista energiansäästöä 79,9 TWh_{kum}. Suomi notifioi Euroopan komissiolle 23.12.2018 sitovan kansallisen jaksoa 2014–2020 koskevan energiatehokkuustavoitteen saavuttamisesta. Vuosien 2018–2020 tavoitteena on ollut lähinnä varmistaa, että kumulatiivisen energiansäästön toteuma pysyy, komission ns. pelisääntömuutoksista riippumatta, vähintään 49 TWh_{kum} tasolla. Toimintaa on suunnattu sen varmistamiseksi, että Suomi kykenee saavuttamaan uuden jakso 2021–2030 koskevan sitovan kumulatiivisen 105–130 TWh_{kum} energiansäästötavoitteen.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Energiavirasto hallinnoi uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön syöttötariffijärjestelmiä. Tuuli-, biokaasu- ja puupolttoainevoimaloilla tuki määräytyy tavoitehinnan ja sähkön markkinahinnan erotuksena, ja metsähakevoimaloilla tuki määräytyy turpeen verotason ja päästöoikeuden hinnan perusteella.

Syöttötariffijärjestelmien yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat

Suomi saavuttaa uusiutuvalle energialle asetetut tavoitteet.

Tukiohjelma edesauttaa Suomen muuttumista vähähiiliseksi yhteiskunnaksi.

Syöttötariffitukia maksettiin vuonna 2020 yhteensä noin 324 miljoonaa euroa perustuen noin 7,8 terawattitunnin sähköntuotantoon.

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus on kokonaisuudessaan tavoiteuralla.

Sähkön alhaisesta markkinahinnasta sekä tuulivoiman investointikustannuksista ja syöttötariffijärjestelmästä johtuen erityisesti tuulivoimasähkö on ollut muilla energialähteillä tapahtuvaan sähkön tuotantoon nähden hyvin kilpailukykyistä. Alkuvuonna 2020 sähkön hinta oli muutamien tuntien osalla jopa negatiivinen. Alhaisen sähkön markkinahinnan lisäksi kevään 2020 poikkeukselliset tuuliolot nostivat tuulivoiman syöttötariffimaksut ennätystasolle.

Tuulivoimasähkön lisääntymisen takia sähkön tuotantorakenne Suomessa on monipuolistunut. Lisäksi kotimainen tuuli- ja metsähakesähkö ovat lisänneet energiantuotannon omavaraisuutta Suomessa.

Taulukossa 2 on esitetty syöttötariffijärjestelmien avainlukuja vuosilta 2018–2020.

Taulukko 2 Syöttötariffijärjestelmien tukimäärät ja sähkön tuotanto²

Mittari	2018	2019	2020
Tuulivoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i> ³	215 895	214 289	322 087
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i> ⁴	5 226	5 701	7 582
Metsähakevoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i>	31 773	12 004	315
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i>	1 857	1 305	173
Biokaasuvoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i>	2027	2 238	1 873
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i>	25	29	21
Puupolttoainevoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i>	111	90	114
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i>	2	2	2
YHTEENSÄ			
Maksetut syöttötariffit, <i>tuhatta euroa</i>	249 806	228 621	324 390
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, <i>GWh/a</i>	7 109	7 037	7 778

² Taulukon 2 tiedot perustuvat kyseisen kalenterivuoden aikana maksettuihin tukiin. Vuoden 2020 aikana tukeen oikeutettu sähköntuotanto tarkentuu myöhemmin, koska tuuli-, biokaasu- ja puupolttoainevoimaloiden maksatushakemukset tulee jättää kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisen jälkeen. Metsähakelaitosten osalta hakemuksen voi tehdä yhdellä kertaa neljältä tariffijaksolta peräkkäin ja kahden kuukauden kuluessa viimeisen tariffijakson päättymisestä.

³ Ennen maksua tuulivoiman syöttötariffeista on peritty tuottajilta Perämeren tuulivoima-alueella perittävät tuulivoimamaksut.

⁴ GWh/a eli gigawattituntia per vuosi.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Vuonna 2020 virasto kehitti edelleen suunnitelmallisesti toimintaansa, ja kehittämisen painopisteenä olivat edellisten vuosien tapaan toimintatapojen järjestelmällinen parantaminen pienin askelin.

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Energiaviraston toiminnan tuottavuudelle ei tulossopimuksessa ole asetettu varsinaista tavoitetta. Selvää kuitenkin on, että virasto pyrkii ylläpitämään ja tarvittavilta osin kehittämään toiminnan tuottavuuden hyvää tasoa.

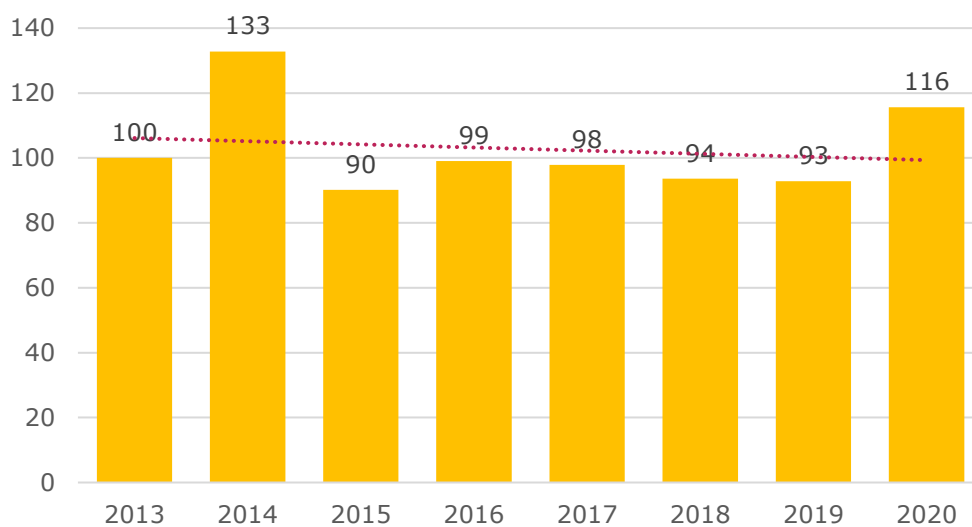
Taulukossa 3 on esitetty Energiaviraston työn tuottavuutta vertaamalla päätettyjen asioiden lukumäärän suhdetta näiden tuottamiseen käytettyihin henkilötyövuosiin.

Taulukko 3 Päätetyt asiat ja henkilötyövuodet

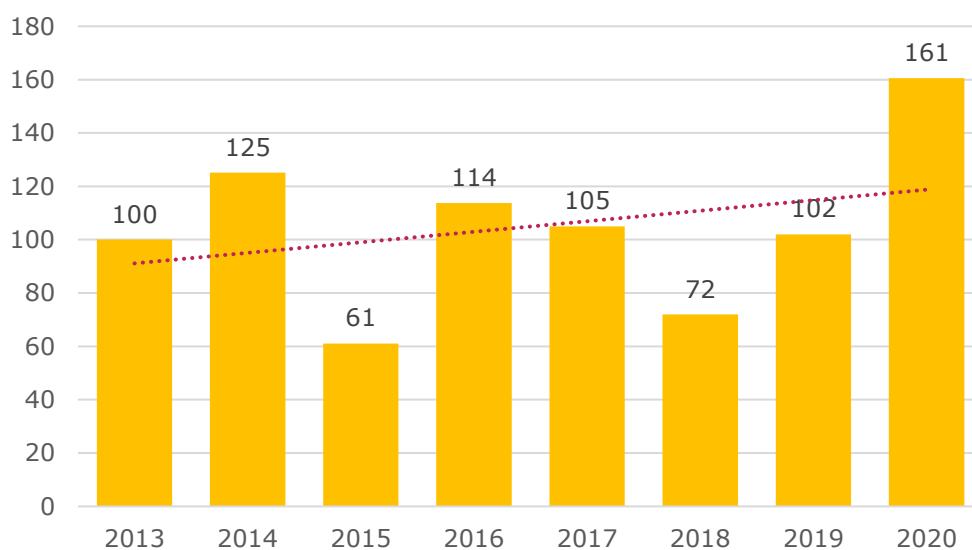
Tekijä	2018	2019	2020
Tuotos: Virastossa päätetyt asiat, <i>kappaletta</i>	2302	2162	2498
Panos: Viraston henkilötyövuodet, <i>htv</i>	81,5	82,2	81,4
Tuotos / panos –suhde, <i>kappaletta/htv</i>	28,3	26,3	30,7

Energiaviraston tuottavuutta voidaan mitata taulukossa 3 käytetyn indeksin lisäksi myös muilla tuottavuusindekseillä, joiden laskemiseksi vastaavasti tarvitaan lähtötiedoiksi panos- ja tuotosmääriä. Asiantuntijaorganisaation toimintaa aidosti kuvaavien kvantitatiivisten mittareiden löytäminen ei ole yksiselitteistä. Seuraavissa kuvaajissa (kuvat 1–6) on käytetty panoksina viraston käytössä olleita henkilötyövuosia ja tuotoksia on kuvattu päätettyjen asioiden määrällä. Mittari mittaa viraston käsittelemien yksittäisten asiakokonaisuuksien määrää. Kustannusindeksin tuottamat yksittäiset luvut vaihtelevat vuosittain viraston toiminnan luonteen takia, joten yksittäisen vuoden luku ei yksin kerro viraston toiminnan kehittymisestä. Kuvaajiin on sen vuoksi lisätty muutoksen suuntaa osoittava trendiviiva (sininen katkoviiva). Trendi indikoi viraston ja sen vastualueiden tuottavuuden kehittymistä hieman paremmin kuin vuosittain voimakkaastikin vaihtelevat yksittäiset indeksiluvut.⁵

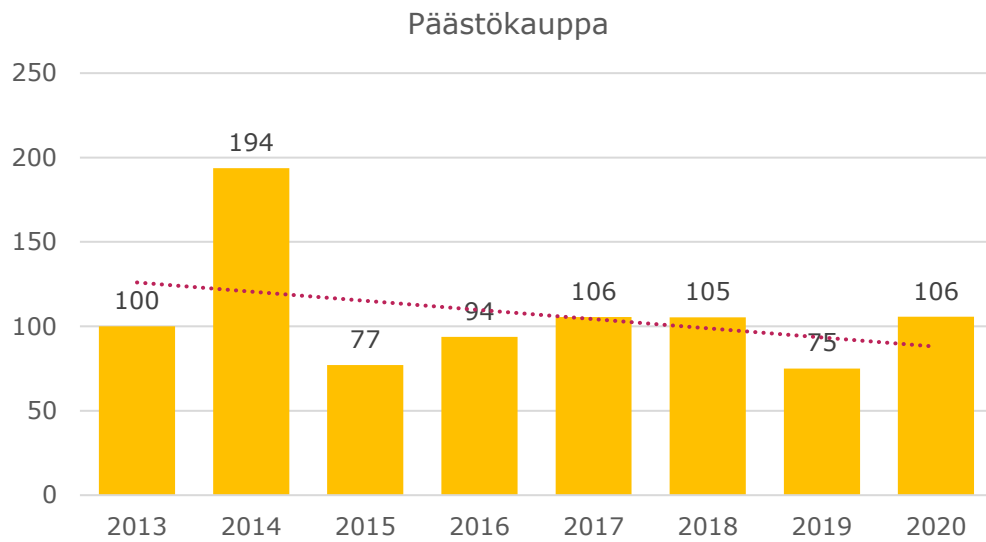
⁵ Kuvaajissa on esitetty tuottavuuden kehittyminen 2013–2020 koko Energiavirastossa ja viraston eri vastualueilla.

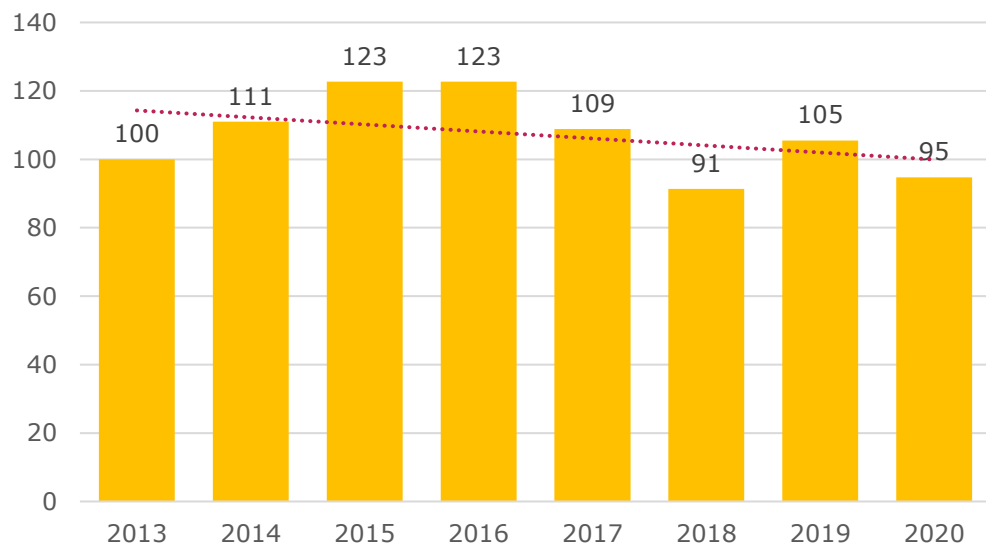
Kuva 1 Energiaviraston tuottavuusindeksi 2013–2020

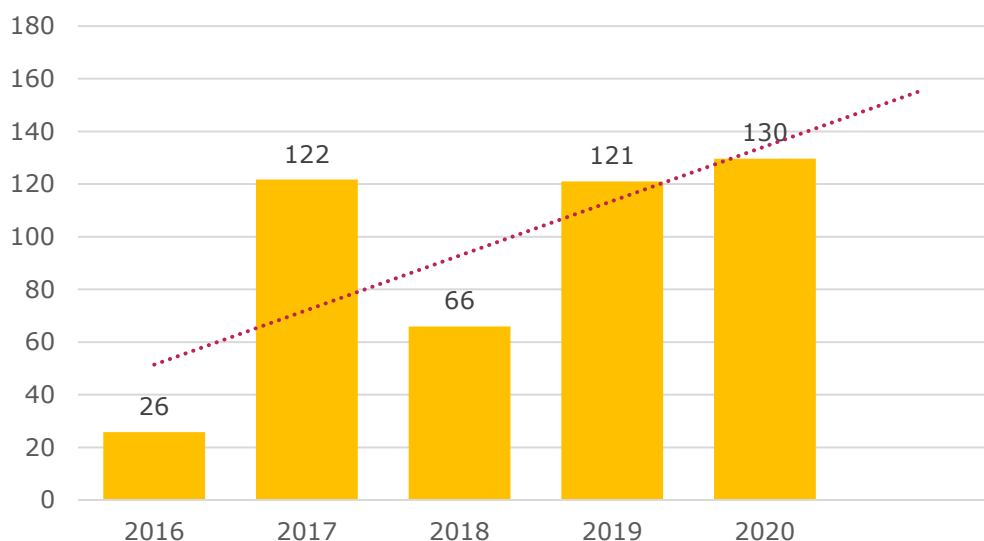
Kuva 2 Sähkö- ja maakaasumarkkinat -vastualueen tuottavuusindeksi 2013–2020

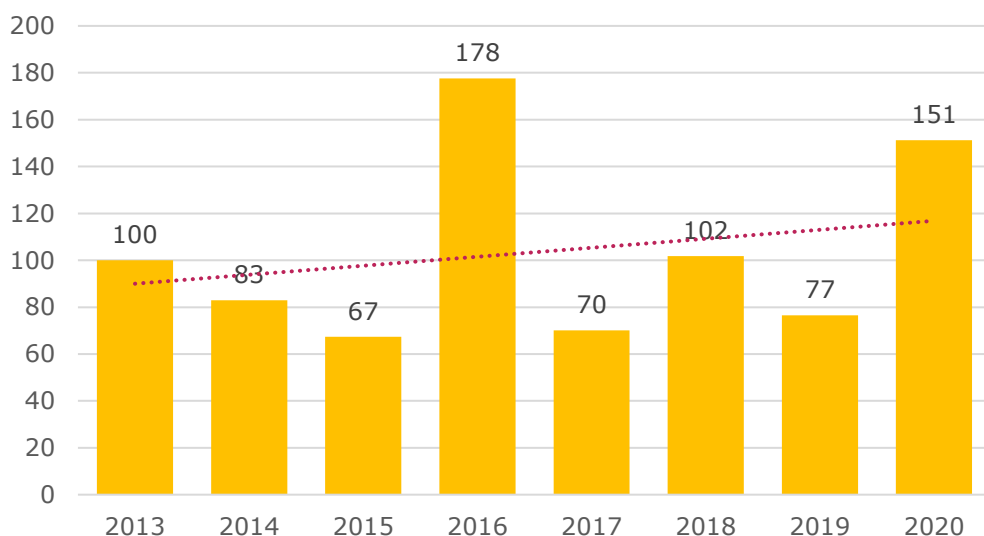
Kuva 3 Päästökauppa -vastualueen tuottavuusindeksi 2013–2020

Kuva 4 Uusiutuva energia -vastualueen tuottavuusindeksi 2013–2020

Kuva 5 Energiatehokkuus-vastuualueen tuottavuusindeksi 2016-2020⁶

Kuva 6 Energiaviraston hallinnon tuottavuusindeksi 2013–2020⁷

Tuottavuusindeksien tarkastelu kuvaa viraston toimintaa vain osittain ja sitäkin karkealla tasolla. Esimerkiksi työmäärä yksittäisten suoritteiden osalta vaihtelee huomattavasti. Asiaan voi liittyä vain yksi nopeahko toimenpide tai sen käsittely on voinut viedä

⁶ Energiavirasto on hoitanut energiatehokkuustehtäviä vuodesta 2014 lähtien. Kuvassa on esitetty Energiatehokkuus-vastuualueen tuottavuusindeksi vuodesta 2016 lähtien, jolloin toiminta on ollut jo varsin vakiintunutta ja siksi aiempia vuosia vertailukelpoisempaa.

⁷ Hallinnon asiat käsittävät talous- ja henkilöstöasiat sekä viraston yleiset ja kansainväliset asiat.

useita henkilötyökuukausia ja sen yhteydessä on jouduttu laatimaan lukuisia asiakirjoja. Työläimissä tapauksissa työ voi myös jakaantua useammalle vuodelle. Lisäksi merkittävä osa viraston työtä ovat edistämistehtävät, joista kaikista ei kerry kirjattavia suoritteita.

Yksinkertaista yhteismitallista kvantitatiivista toimintaa kuvaavaa mittaria on siten vaikea luoda. Toiminnan laadullinen arviointi kuvaakin Energiaviraston toiminnan tuottavuutta paremmin kuin suoraviivaiset numeeriset mittarit. Sekä edellä esitettyjen tuottavuusindeksien, että myöhemmin kappaleessa 1.5 käsitellyn laadullisen arvioinnin perusteella viraston toiminnan tuottavuuden voidaan kokonaisuudessaan katsoa olevan sangen hyvällä tasolla.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Viraston eri vastuualueiden taloudellisuuden kehittymistä voidaan arvioida esimerkiksi suhteuttamalla viraston kustannusten jakautumista viraston eri vastuualueille. Taulukossa 4 on esitetty Energiaviraston kustannusten jakautuminen viraston perustehtävien mukaisille vastuualueille sähkö- ja maakaasumarkkinoiden, päästökaupan, uusiutuvan energian sekä energiatehokkuuden kesken vuosina 2018–2020. Kustannuksissa on eritelty vastuualueen välittömät kustannukset ja sille osoitetut yhteiskustannukset.

Taulukko 4 Kustannusten jakautuminen vastuualueittain⁸

Vastuualue	2018 euroa	2019 euroa	2020 euroa
Sähkö- ja maakaasumarkkinat	4 682 673	4 746 415	4 284 591
- suoraan kohdistettujen osuus	3 001 108	3 177 663	2 875 119
- yhteiskustannusten osuus	1 681 566	1 568 752	1 409 472
Päästökauppa	1 626 686	1 901 262	2 012 594
- suoraan kohdistettujen osuus	1 042 537	1 272 870	1 349 674
- yhteiskustannusten osuus	584 149	628 392	662 920
Uusiutuva energia	1 740 574	1 706 151	1 732 781
- suoraan kohdistettujen osuus	1 115 528	1 142 246	1 175 038
- yhteiskustannusten osuus	625 047	563 905	557 743
Energiatehokkuus	3 730 519	4 259 377	4 205 404
- suoraan kohdistettujen osuus	3 431 373	4 013 258	3 969 030
- yhteiskustannusten osuus	299 146	246 119	236 374
Yhteensä	11 780 452	12 613 206	12 235 370

Taulukon 4 perusteella viraston kustannukset laskivat melkein 400 000 eurolla, ja sitäkin enemmän sähkö- ja maakaasuvalvonnan osalta. Päästökauppasektori puolestaan

⁸ Suoraan kohdistettuihin kustannuksiin sisältyvät vastuualueiden suorat palkat ja erilliskustannukset. Yhteiskustannuksiin sisältyvät viraston yhteiset kustannukset, jotka muodostuvat johdon, hallinnon ja toimitilojen kustannuksista. Yhteiskustannukset jaetaan vastuualueille suorien kustannusten suhteessa. Lisäksi Energiatehokkuudelle lisätään energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämiseen käytetyt suorat kustannukset.

kasvoi yli 100 000 eurolla, uusien tehtävien takia. Kustannusten kehitystä on analysoitu kohdassa 1.7.3 *Tuotto- ja kululaskelma*.

Taulukko 5 Henkilötyövuosien jakautuminen vastuualueittain

Vastuualue	2018 htv	2019 htv	2020 htv
Sähkö- ja maakaasumarkkinat	33,3	33,0	31,2
Päästökauppa	13,6	15,6	16,5
Uusiutuva energia	14,2	14,2	14,4
Energiatehokkuus	5,5	5,2	6,0
Tukitoiminnot	13,9	13,3	12,3
Johto	1,0	1,0	1,0
Yhteensä	81,5	82,2	81,4

Taulukon 5 perusteella viraston htv-määrä on samalla tasolla kuin 2 vuotta sitten. Päästökaupan vastuualueella htv-määrä on noussut päästökauppakauden vaihdon tuoman työmäärän takia. Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden vastuualueella htv-määrä on hieman laskenut, samoin hallinnossa.

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan kannattavuuden seuraamiseksi virasto laatii kustannusvastaavuuslaskelman, jonka perusteena on toimiva työajanseuranta. Laskelma laaditaan erikseen sekä maksuperustelain julkisoikeudellisista että muista suoritteista, jos osa-alueen tuotot ovat vähintään miljoona euroa.

Sisäisesti tehdyn arvion perusteella Energiavirasto on todennut syksyllä 2020, ettei sillä ole markkinoilla kilpailutilanteessa tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Taulukossa 6 esitetystä kustannusvastaavuuslaskelmasta ei siis ole tällaisen toiminnan suoritteita.

Vuonna 2020 virasto sai maksuperustelain mukaisia julkisoikeudellisia tuottoja 1 723 300 euroa, mikä on hieman enemmän kuin edellisvuonna (1 656 450 euroa vuonna 2019). Taulukossa 6 on esitetty laskelma Energiaviraston julkisoikeudellisten suoritteiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2018–2020.

Kuten edellisenä vuonna, virasto soveltaa Valtiokonttorin laatimaa kustannusvastaavuuslaskennan mallia. Ajot suoritetaan Palkeissa kerran kuussa ja kustannusvastaavuutta seurataan jatkuvasti pitkin vuotta. Vuoden 2020 laskelman laadinnassa on hyödynnetty Valtiokonttorin kustannusvastaavuuslaskelmapohjaa. Vertailtavuuden vuoksi vuoden 2019 laskelma on korjattu vastaamaan uusinta kustannusvastaavuuslaskelman mallia.

Maksullisten toimintojen kustannusvastaavuudelle on asetettu tavoitteeksi, että toiminnan kustannukset ja niiden rahoittamiseksi perittävät lupa-, päätös- ja muut maksut vastaavat toisiaan mahdollisimman hyvin.

Vuonna 2020 Energiaviraston maksullinen julkisoikeudellinen toiminta oli alijäämäistä, kuten vuonna 2019. Alijäämään vaikuttaa sekä uusi tehtävä, päästöoikeuksien ilmaisjako, että päästökauppakauden vaihtuminen. Suurin osa näihin tehtäviin liittyvistä päätöksistä annetaan vasta vuonna 2021, vaikka niiden eteen on tehty työtä jo vuosina 2019 ja 2020.

Ominaista Energiaviraston maksulliselle toiminnalle on se, että työ ja tarvittavat investoinnit tehdään ensin ja lasku lähetetään asiakkaalle vasta kun maksullinen suorite on valmis. Keskeneneräisten suoritteiden tuloja ei jaksoteta. Siksi kustannusvastaavuutta ei tule tarkastella yhden vuoden jaksoissa, vaan virastossa pyritään hyvään kustannusvastaavuuteen useamman vuoden vertailujaksoissa.

Vuosina 2017 ja 2018 viraston kustannusvastaavuus oli ylijäämäistä. Näiden vuosien aikana on tehty suuria investointeja viraston sähköisiin järjestelmiin. Nämä investoinnit näkyvät kustannusvastaavuuden laskennassa tulevien vuosien poistoina. Kustannusvastaavuus oli 107 prosenttia vuonna 2018, 87 prosenttia vuonna 2019 ja 86 prosenttia vuonna 2020. Kolmen vuoden 2018–2020 kustannusvastaavuuden keskiarvo on 93 prosenttia, minkä voi todeta olevan edelleen melko hyvällä tasolla erityisesti ottaen huomioon edellä ilmaisjaosta ja päästökauppakauden vaihtumisesta kerrottu.

Taulukko 6 Maksullisen toiminnan (julkisoikeudelliset suoritteet) kustannusvastaavuuslaskelma 2018–2020

	2018 euroa	2019 euroa	2020 euroa	Muutos 2019– 2020 euroa	Muutos 2019– 2020 prosenttia
TUOTOT					
Maksullisen toiminnan tuotot	1 640 600	1 656 450	1 723 300	66 850	4
TUOTOT YHTEENSÄ	1 640 600	1 656 450	1 723 300	66 850	4
KOKONAISKUSTANNUKSET					
Erilliskustannukset					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	3	31	29	1108
Henkilöstökustannukset	706 526	719 902	810 934	91 033	13
Vuokrat	0	1 312	0	-1 312	-100
Palvelujen ostot	93 354	94 957	79 717	-15 239	-16
Muut erilliskustannukset	295	144 027	158 453	14 426	10
Erilliskustannukset yhteensä	800 175	960 200	1 049 136	88 936	9
KÄYTTÖJÄÄMÄ	840 425	696 250	674 164	-22 096	-3
Yhteiskustannukset					
Tukitoimintojen kustannukset	237 094	647 368	623 676	-23 692	-4
Poistot	168 605	55 166	66 591	11 425	21
Korot	448	1 384	0	-1 314	-100
Yhteisvuokrat	80 452	0	0	-	-
Muut yhteiskustannukset	248 080	242 996	255 604	12 608	5
Yhteiskustannukset yhteensä	734 679	946 914	945 871	- 1 044	-0,1
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	1 534 855	1 907 115	1 995 007	87 892	5
KUSTANNUSVASTAAVUUS	105 745	-250 665	-271 707	-21 042	8

Muita maksullisia tuottoja virastolla oli 52 730 euroa, joista 96 prosenttia tuli maksullisten seminaarien osallistumismaksuista. Näillä maksuilla katetaan virastolle seminaarien järjestämisestä aiheutuneet kustannukset.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteista toimintaa virastolla oli vähäisessä määrin vuonna 2020, kuten edellisenäkin vuonna, yhteensä 27 397 euroa. Tästä suurin osa koostui ekosuunnitteluasetusten viestintään saadusta ympäristöministeriön rahoitusosuudesta 20 000 euroa.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

Seuraavassa on kuvattu vastuualueittain Energiaviraston keskeisiä tuloksia vuonna 2020. Laadullinen kuvaaminen on numeerista mittarointia luontevampaa Energiaviraston tehtävien kaltaiselle vaativalle asiantuntijatyölle.

Energiamarkkinoiden toimivuuden valvonta ja edistäminen

Energiaviraston vastuulle kuuluvat energiamarkkinoiden eli sähkön ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden valvonta ja edistäminen.

Energiavirasto edisti eurooppalaisten sähkö- ja maakaasumarkkinoiden osallistumalla yhteistyövirasto ACER:n ja yhteistyöjärjestö CEER:n toimintaan. Lisäksi pohjoismaisella tasolla virasto jatkoi tiivistä viranomaisyhteistyötä NordREG:ssa, jonka puheenjohtajana Energiavirasto oli vuonna 2020. Virasto on myös edistänyt sähkö- ja maakaasumarkkinoita yhteistyössä Baltian maiden sääntelyviranomaisten kanssa.

Virasto on priorisoinut aktiivisen osallistumisensa EU- ja muilla kansainvälisillä foorumeilla niihin toimivaltaansa kuuluviin energiamarkkina-asioihin, joissa edistämään ja vaikuttamaan pyrkiminen on Suomelle tärkeää.

Sähkön tukkumarkkinoita virasto on edistänyt toimeenpanemalla EU:n verkkosääntöjä. Painopiste on niissä siirtynyt eurooppalaiselta tasolta alueelliseen toimeenpanoon, mikä on edellyttänyt virastolta tiivistä yhteistyötä ja aktiivista vaikuttamista Pohjoismaiden ja Baltian maiden sääntelyviranomaisten kanssa. Virasto on panoksellaan onnistunut saamaan useita markkinoiden toimivuutta ja läpinäkyvyyttä parantavia muutoksia kantaverkonhaltijoiden sääntelyviranomaisten yhteisesti hyväksyttäväksi lähettämiin ehdotuksiin.

Virasto on toiminut tiiviissä yhteistyössä Pohjoismaiden ja Baltian sekä muiden EU-maiden sääntelyviranomaisten kanssa myös sähkön ja maakaasun tukkumarkkinoiden valvonnassa. Virasto on kehittänyt sähkön ja maakaasun tukkumarkkinoiden seurannan ja valvonnan kattavuutta ja prosesseja sekä niissä käytettäviä analyysityökaluja. Virasto on tutkinut ja antanut havaittuihin EU:n REMIT- ja transparensiasetuksen rikkomuksiin useita päätöksiä. Vuoden aikana virasto antoi ensimmäisen päätöksen, jossa REMIT-asetusta rikkonut yritys määrättiin maksamaan rikemaksu.

Suomen maakaasumarkkinat avattiin kilpailulle vuoden 2020 alusta alkaen, jolloin Balticconnector-putkiyhteys Viroon otettiin käyttöön. Vuoden aikana noin kolmasosa maakaasusta tuli Suomeen Viron kautta. Suurimpana haasteena on ollut Viron puolen kompressoriasemien viivästymisestä johtunut tavoiteltua alempi siirtokapasiteetti Balticconnector-putkessa. Osana markkinoiden avautumista virasto teki alkusyksystä 2020 pää-

töksen eriytetyn siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden varmistamisesta. Markkinoiden avaamisesta saadut kokemukset otettiin huomioon viraston vahvistaessa vuoden 2020 aikana maakaasun siirtoverkonhaltijalle päivitetyt ehdot sekä sääntökäsikirjan. Tämän lisäksi virasto jatkoi aktiivista ja tiiviistä työskentelyä Baltian maiden sääntelyviranomaisten Suomen ja Baltian maiden maakaasumarkkinoiden integraation edistämiseksi.

Virasto nimettiin 1.9.2020 alkaen sähköalan riskeihin varautumisesta annetussa EU-asetuksessa tarkoitetuksi kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Virasto on yhdessä keskeisten sidosryhmien edustajien kanssa määritellyt keskeiset kansalliset sähkökriisiskenaariot sekä osallistunut alueellisten kriisiskenaarioiden määrittelyyn.

Viraston tehtäviin kuuluu seurata sähkön ja maakaasun toimitusvarmuutta sekä valvoa sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapainoa varmistavan tehoreservijärjestelmän toimintaa. Virasto on ylläpitänyt voimalaitosrekisteriä sekä tukenut ministeriötä tehoreservilain uudistamisessa tuottamalla arvioita Suomen sähkötehon riittävyydestä. Tehoreservijärjestelmän osalta virasto kilpailutti ja hankki vuoden 2019 lopulla tehoreserviin 611 MW kapasiteettia kaudelle 1.7.2020–30.6.2022.

Sähkön vähittäismarkkinoita Energiavirasto on valvonut puuttumalla havaittuihin sopimusehtojen muuttamista, hintamuutosten ilmoittamista ja laskutusta koskevien velvoitteiden laiminlyönteihin ja velvoittamalla toimijoita korjaamaan toimintansa säännösten mukaiseksi. Useat vähittäismarkkinoihin liittyvät neuvontayhteydenotot työllistivät virastoa varsin paljon. Neuvontakyselyihin vastaamista ja uusien vireille tulleiden tutkintapyyntöjen käsittelyä saatiin vuoden aikana kuitenkin tehostettua.

Korkein hallinto-oikeus ja Euroopan Unionin tuomioistuin vahvistivat antamissaan merkittävässä ennakkoratkaisuissa viraston soveltaman tulkinnan tutkintapyyntöjen tekijän asemasta sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnassa.

Viraston perustama ns. älyverkkoforum on tukenut puhtaan energian paketin säännösten sekä työ- ja elinkeinoministeriön asettaman älyverkkotyöryhmän ehdotusten kansallista toimeenpanoa. Forumissa sidosryhmien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta virasto laati ministeriölle ehdotuksen, miten riippumatonta aggregaattoria koskevat EU-säännökset tulisi toimeenpanna kansallisesti. Lisäksi älyverkkoforumissa on keskusteltu asiakaskeksien vähittäismarkkinamallin toimeenpanoon liittyvistä kysymyksistä. Niiden pohjalta virasto aikoo toimittaa ministeriölle kevään 2021 aikana ehdotuksensa tarvittaviksi säädösmuutoksiksi.

Keskitetty sähkökaupan tiedonvaihtopalvelu (ns. datahub) vaatii kaikilta vähittäismyyjiltä ja jakeluverkonhaltijoilta toimenpiteitä, jotta sen käyttöönotto onnistuisi asetuksella säädetyssä aikataulussa eli 21.2.2022. Tämän varmistamiseksi virasto on tehnyt tiivistä käyttöönoton edistymisen seuranta ja valvontaa yhdessä kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:n kanssa sekä käynnistänyt valvontatoimenpiteitä, mikäli toimijat eivät ole saavuttaneet asetettuja välitavoitteita. Datahubin käyttöönoton edistymisen valvonta on keskeisessä asemassa viraston toiminnassa myös vuoden 2021 aikana.

Vähittäismarkkinoiden kilpailua virasto on edistänyt ottamalla uudistetun sähkön hintavertailupalvelujärjestelmän (*sähkönhint.fi*) käyttöön vuoden 2019 lopulla. Sähkön hintatilastoinnin saattaminen ajan tasalle viivästyi vuoden 2021 alkuun johtuen siitä, että käytettävissä olevat koodariresurssit priorisoitiin viraston toisiin tietojärjestelmähankkeisiin.

Energiaviraston vastuulle kuuluvat sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta ja edistäminen.

Sähkö- ja maakaasuverkot ovat luonnollisia monopoleja. Yhteiskunnallisen merkittävyyden ja monopoliluonteen takia ne ovat erityislainsäädännöllä säänneltyä ja Energiaviraston valvomaa liiketoimintaa. Energiaviraston suorittamassa verkkotoiminnan valvonnassa keskeistä ovat hinnoittelun kohtuullisuus ja toimitusvarmuuden korkea taso.

Hinnoittelun kohtuullisuus arvioidaan kokonaisuutena neljän vuoden välein eikä sille ole asetettu numeerista tavoitearvoa. Energiaviraston tehtävänä on varmistaa verkkopalvelujen hinnoittelun kohtuullisuus ja verkkotoiminnan tehokkuus loppuasiakkaiden näkökulmasta myös siten, että verkonhaltijat pystyvät suorittamaan lakisääteiset tehtävänsä, esimerkiksi toteuttamaan tarvittavat uudis- ja toimitusvarmuusinvestoinnit.

Viraston edustaja on toiminut CEER:n DS WG:n (*Distribution System Working Group*) puheenjohtajana. Sitä kautta virasto on pystynyt aktiivisesti osallistumaan ja vaikuttamaan sähkön ja maakaasun jakeluverkkotoiminnan valvontaa koskeviin keskusteluihin Euroopan komission sekä eurooppalaisten verkkoyhtiöitä edustavien järjestöjen kanssa.

Virasto julkaisi joulukuussa 2020 sähköverkkotoiminnan 4. valvontajakson (1.1.2016-31.12.2019) valvontapäätösten mukaiset hinnoittelun kohtuullisuutta koskevat laskelmat, joiden perusteella yhtiöiden hinnoittelu on ollut pääosin alijäämäistä valvontajakson aikana. Maakaasuverkkotoiminnan osalta vastaavien valvontapäätösten perusteella yhtiöt olivat myös pääsääntöisesti alijäämäisiä jakson aikana.

Siirtohinnoittelun valvontaa koskeva edellistä jakson viimeinen valitusprosessi markkinaoikeudessa päättyi valituksen hylkäämiseen. Kyseisellä päätöksellä vahvistettiin menettely lainmukaiseksi menetelmien soveltamisessa ja valvontatietojen käyttämisessä.

Sähkönjakelun toimitusvarmuusinvestoinnit etenevät pääsääntöisesti viraston tarkastamien kehittämissuunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmista on jonkin verran poikettu siten, että investointeja tehty enemmän kuin on suunniteltu. Vuonna 2019 tehtiin jälleen merkittävästi korvaus- ja toimitusvarmuusinvestointeja.

Verkkolupa-asioissa saatiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ennakkoratkaisu koskien Lempäälän Energian suljetun verkon lupaa. Hallinto-oikeus hylkäsi yhtiön valituksen ja katsoi viraston tulkinnan suljetun verkon edellytysten täyttämättömyydestä oikeiksi.

Gasum Oy:tä koskeva seuraamusmaksuesitys etenee markkinaoikeudessa ja sen käsittely jatkuu viraston kirjallisella lausumisella sekä suullisella käsittelyllä myöhemmin vuonna 2021.

Ilmastotavoitteiden toteutumisen edistäminen ja valvonta

Energiaviraston vastuulle kuuluvat päästökaupan, uusiutuvan energian tukijärjestelmien, biopolttoaineiden kestävyyskriteerien sekä energiatehokkuuden politiikkatoimien toimeenpano.

Päästökauppa

EU:n päästökauppaan kuuluvien suomalaisten laitosten yhteispäästömäärä oli 23,2 miljoonaa tonnia hiilidioksidia vuonna 2019⁹. Päästöt laskivat 3,0 miljoonaa tonnia edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2018 kokonaispäästömäärä oli 26,2 miljoonaa tonnia

⁹ Uusimmat tilastotiedot ovat käytössä vuodelta 2019.

hiilidioksidia ja 25,1 miljoonaa tonnia vuonna 2017. Uusiutuvien, kestävyyskriteerit täyttävien polttoaineiden käyttö päästökaupasektorilla pysyi vuoden 2018 tasolla. Maakaasun kulutus laski 5,1 prosenttia ja turpeen kulutus laski 9,2 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Kivihiilen kulutus laski 20,9 prosenttia. Virasto julkisti vuoden 2019 laitoskohtaiset toteutuneet päästötiedot EU:n komission määrääjän mukaisesti 1.4.2020.

Vuonna 2020 viraston tehtävät päästökaupassa ovat painottuneet neljännen päästökaupakauden valmisteluun. Samanaikaisesti virasto on hoitanut kaikki kolmannen päästökaupakauden toimeenpanoon liittyvät tehtävänsä. Virasto on osallistunut päästökaupaan liittyvien säädösten valmisteluun komission työryhmissä, ja yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa virasto on valmistellut kansallisten päästökauppaa koskevien säädösten muutoksia.

Vuonna 2020 virasto antoi päätöksen 7 uudesta päästöluvasta, 75 päästöluvan muutoksesta ja 68 parannusraportista. Vuonna 2020 Energiavirasto arvioi päästömäärän 3 laitoksen osalta. Päästökaupan laitostarkastuksia ei resurssipulan vuoksi tehty vuonna 2020.

Työ- ja elinkeinoministeriöstä virastolle siirrettävien päästöoikeuksien ilmaisjakoon liittyvien viranomaistehtävien valmistelua jatkettiin vuonna 2020 tiiviissä yhteistyössä ministeriön kanssa. Siirto toteutettiin vaiheittain siten, että virasto vastaa kaikista ilmaisjakoon liittyvistä tehtävistä vuoden 2021 alusta lukien. Ilmaisjakotehtävien toimeenpanon valmisteluun liittyen virasto jatkoi sähköisen asiointijärjestelmän kehitystyötä. Lisäksi Energiavirasto hyväksyi 162 ilmaisjaon tarkkailumenetelmäsuunnitelmaa.

Vuonna 2020 Energiavirasto on hoitanut kaikki Kioto pöytäkirjaan ja ESD-rekisteriin liittyvät rekisteritoimenpiteet valtion tilinhaltijan toimeksiannosta. Päästökaupakauden vaihtuminen ja EU:n päästökaupajärjestelmän linkitys Sveitsin päästökaupajärjestelmään aiheuttavat muutoksia päästöoikeuksien ja hankeyksiköiden käyttöoikeuksiin sekä unionin rekisterin toimintoihin. Kauden vaihteesta johtuvia muutoksia on testattu unionin rekisterissä, niistä on tiedotettu käyttäjiä ja käyttäjille järjestetään koulutusta. Päästökauparekisterin asianhallintajärjestelmän kehitystyö uuden päästökaupakauden vaatimusten mukaiseksi aloitettiin vuonna 2020.

Virasto vastaa Suomen päästöoikeusosuuden huutokauppaamisesta, vastaanottaa huutokaupasta saatavat tulot ja ohjaa ne eteenpäin sekä Suomen valtiolle että Ahvenanmaan maakuntahallitukselle. Huutokauppaan liittyvää tiedotus- ja koulutusvelvollisuutta virasto hoiti säännöllisin tiedottein sekä julkaisemalla toteutuneet huutokaupat viraston internetsivuilla. Kappaleessa 1.7.2 ja taulukossa 14 on tarkemmin esitetty tilastotietoja päästöoikeuksien huutokaupoista.

Vuodesta 2021 alkaen Euroopan Investointipankki ryhtyy huutokaupanpitäjän roolissa huutokauppaamaan päästöoikeuksia, joista saaduilla tuloilla rahoitetaan EU:n yhteistä, vähähiilisiä hankkeita edistävää innovaatorahastoa. Jotta rahaston toiminta saatiin mahdollisimman nopeasti vaikuttavaksi, jäsenmaat päättivät, että rahaston pääomittamiseksi 50 miljoonaa päästöoikeutta huutokaupataan jo vuonna 2020. Huutokaupattavat päästöoikeudet otettiin markkinavakaussuunnitelmasta. Kaikki yhteisiin huutokauppoihin osallistuvat 25 jäsenmaata huutokauppasivat vuoden 2020 aikana yhtä suuren osuuden 50 miljoonasta päästöoikeudesta. Tämä tarkoitti 2 miljoonaa päästöoikeutta per jäsenmaa, mukaan lukien Suomi. Energiavirasto vastasi Suomen osalta innovaatorahaston puolesta huutokaupattavista päästöoikeuksista osana jäsenmaiden yhteisjärjestelyä.

Uusiutuva energia

Suomen vuodelle 2020 asetettu EU:n laskentasääntöjen mukainen uusiutuvan energian direktiivin 38 prosentin tavoite energian loppukulutuksesta ylitettiin ja vuonna 2020 osuus Suomessa oli yli 40 prosenttia. Vuoteen 2019 verrattuna uusiutuvan energian käyttö lisääntyi edelleen. Tämä johtui pääosin metsäteollisuuden sivutuotteina syntyneiden nestemäisten ja kiinteiden puupolttoaineiden käytön lisääntymisestä sekä tuuli-voiman lisääntymisestä. Liikenteen biopolttoaineiden käyttö vuonna 2019¹⁰ oli energiasisällöltään yli 5 terawattituntia, kun se vuotta aiemmin oli noin 4,3 terawattituntia. Muutos johtui pääosin siitä, että Suomessa valmistettuja biopolttoaineita käytettiin hieman enemmän kotimaassa. Jakeluvaihteen vuoteen 2020 tähtäävän tavoitteen saavuttamisessa edettiin tavoiteuralla.

Uusiutuvassa energiassa viraston tehtävät painottuivat uusiutuvan energian direktiivin (RED II) mukaisten tehtävien toimeenpanon valmisteluun, kuten kestävyyskriteereiden laajentumiseen kiinteisiin biomassoihin, uusiutuvan energian alkuperän edistämisen ja valvonnan laajentumiseen sähkön ohella lämmitykseen, jäähdytykseen ja biokaasuun. Lisäksi valmisteltiin jakeluvaihteen valvonnan tehtävien siirtoa Verolta Energiavirastolle. Voimavaroja käytettiin myös sähköisen asiointijärjestelmän (SATU) ja valvonnan kehittämiseen ja uudistamiseen sekä yhä kasvaneeseen hakemuskäsittelyyn.

Valvonnassa keskityttiin todentajien hyväksymispäätösten ja tuotantoselvitysten varmennuksiin. Koronapandemian ja valvonnan niukkojen resurssien takia virasto ei tehnyt yhtäkään varsinaista laitostarkastusta, ja ns. kenttävalvonta painottui todentajien valvontaan silloin, kun ne tekivät laitoskäyntejä.

Virasto valvoo myös lakia biopolttoaineista ja bionesteistä sekä viime vuonna huolehti myös polttoaineiden laadun raportointien vastaanottamisesta ja raporttien tarkistamisesta. Polttoaineiden laatua koskeva ja EU:n komissiolle tehty raportointi hoidettiin ympäristöministeriön kautta.

Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön alkuperätakuulain mukaisesti virasto julkaisi alkuperältään varmentamattoman sähkön jäännösjakauman kesällä 2020. Jäännösjakauma tulee ilmoittaa sähkön myynnin edistämisaineistoissa ja markkinoinnissa uusiutuvilla energialähteillä varmentamattoman sähkön osalta. Virasto jatkoi myös alkuperätakuulain valvontaa, mutta ei resurssipulan vuoksi kyennyt tekemään yhtään sähkön myyjiin kohdistunutta valvontapäätöstä. Uusiutuvan energian asentajien kouluttajien hyväksymistä koskevan lain mukaisesti virasto osallistui uusiutuvan energian koulutustoimikunnan työhön, ja viraston asiantuntija toimi viime vuonna toimikunnan puheenjohtajana.

Lisäksi virasto teki uusiutuvan energian politiikkatoimien vaikutusarviontien taustaksi tukiin liittyviä taloudellisia laskelmia. Virasto jatkoi myös uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden informaatio-ohjauksen tehtävien toimeenpanoa, johon oman tehtäväkokonaisuutensa muodosti Motiva Oy:ltä tilatun *Energiatyöohjelma 2020* suuntaaminen ja seuranta uusiutuvan energian informaatio-ohjauksen osalta. Niin ikään virasto huolehti uusiutuvan energian vakiintuneista raportoinneista ja seurannoista, kuten tuulivoiman tuotantokustannusten seurannasta.

Keväällä 2018 lakia Energiavirastosta muutettiin siten, että virasto voi hoitaa myös energia- ja ilmastopoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä. Energiaviraston tehtävät lisääntyivät tämän myötä, kun virasto käynnisti liikenteen vaihtoehtois-

¹⁰ Uusimmat tilastotiedot ovat käytössä vuodelta 2019.

ten käyttövoimien eli infrastruktuurituen toimeenpanon valmistelun. Nämä tuet myönnetään tarjouskilpailun perusteella sähkö- ja kaasujoneuvojen tankkaus- ja latausasemien investointien rahoittamiseksi. Kolmas kilpailukierros järjestettiin syksyllä 2020, ja päätökset asiassa annettiin tammikuussa 2021. Huhtikuussa 2021 järjestetään tämän tukiohjelman neljäs ja viimeinen kilpailutuskierros.

Uusiutuvan energian direktiivin (*RED II*) toimeenpanon valmistelun koordinaatiotyöryhmän ja alatyöryhmien työhön osallistui viime vuonna seitsemän viraston asiantuntijaa. Perinteinen uusiutuvan energian ajankohtaispäivä järjestettiin tammikuussa 2020, ja se kokosi yhteen yli neljäsataa Energiaviraston sidosryhmien edustajaa.

Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiojärjestelmä

Virasto on vuodesta 2017 alkaen hoitanut päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiojärjestelmän viranomaistehtäviä. Tukijärjestelmässä tietyille energiantensioivisen teollisuuden toimialoille korvataan päästökaupan vaikutusta sähkön hintaan. Energiavirasto käsittelee tukihakemukset sekä tekee päätökset tuen myöntämisestä ja maksamisesta. Tukea haetaan edellisen kalenterivuoden sähkönkulutuksen perusteella ja vuonna 2020 tätä niin kutsuttua kompensatiotukea maksettiin 40 yritykselle ja 61 laitokselle tuen yhteismäärän ollessa noin 75 miljoonaa euroa.

Energiatehokkuus

Vuoden 2020 energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämistoiminnan ytimenä toimi valtion sidosyksikkö Motiva Oy:ltä tilattava *Energiatyöohjelma 2020*, jonka 2,8 miljoonan euron rahoituspäätös saatiin Energiavirastossa valmiiksi 4.2.2020. Vuoden 2021 toiminnan suunnitteluprosessi käynnistyi toukokuussa 2020, ja tältä pohjalta valmisteltu Motiva Oy:n tarjous *Energiatyöohjelma 2021* toimitettiin projektisuunnitelmien virastolle 22.12.2020.

Vapaaehtoisten energiatehokkuussopimusten järjestelmä on keskeisin energiatehokkuuden politiikkatoimi Suomessa. Käynnissä olevan kauden 2017–2025 energiatehokkuussopimukset ovat täysimääräisesti toimeenpanossa ja raportoidut vuotuiset energiansäästötulokset erittäin hyvällä tasolla. Sopimustoiminnan työn painopiste on siirtynyt toimeenpanon tukemiseen ja toiminnan kehittämiseen. Vuonna 2020 sopimustoiminnan puitteissa osallistuttiin kahden yhteishankkeen rahoitukseen. Motivan ja teollisuuden yhteisessä *energiatehokkaat sähkökäytöt* -hankkeessa, selvitettiin Suomen teollisuuden puhallin- ja pumppausjärjestelmien energiankäytön tehostamismahdollisuuksia. Työ keskittyi erityisesti sähkömoottoreilla toimiviin puhallin- ja pumppusovelluksiin. Toisen yhteishankkeen, *aurinkosähkön paloturvallisuus* -projektin, tavoitteena on parantaa yleistä ymmärrystä aurinkosähköjärjestelmiin liittyvistä riskeistä sekä lisätä paloturvallisuuteen liittyvää osaamista eri kohderyhmät ja käyttäjät huomioiden. Hankkeissa koottu tieto ja kokemukset palvelevat niin hankkeissa mukana olevia yksittäisiä yrityksiä kuin koko Suomen elinkeinoelämää ja julkista sektoria.

Toisena tärkeänä painopisteenä oli saada Meets-verkkoyhteisön suunnitelmallinen käyttö aktiiviseksi osaksi sopimusalueen liittyneille kohdistettavaa viestintää ja muuta sopimuksen toimeenpanoa tukevaa työtä. Meets-verkkoyhteisö avattiin elinkeinoelämän ja kiinteistöalan käyttöön loppuvuodesta 2019. Tuotettavaa sisältöä ja verkkoyhteisön markkinointia tehtiin suunnitelmallisesti koko vuoden 2020 ajan yhdessä Motivan ja mukana olevien toimialaliittojen kanssa. Lisäksi syksyn lopulla järjestettiin sisäinen työpaja (Motiva ja Energiavirasto), jossa työstettiin ja tarkennettiin verkkoyhteisölle asetettavia tavoitteita ja tekemistä.

Energiakatselmustoiminnan osalta virasto järjesti tammi- ja marraskuussa 2020 koulutustilaisuudet, joissa myönnettiin yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilöpätevyyksiä 34 henkilölle. Suurten yritysten pakollisten energiakatselmusten II valvontajakson (2020–2023) ensimmäisen vuoden valvonta toteutui suunnitelman mukaisesti. Valvontatoimet käynnistettiin vuoden alussa, ja saatiin suoritettua kokonaisuudessaan elokuun loppuun mennessä. Vuoden aikana valvottiin yhteensä 99 yksittäistä yritystä. Vapaaehtoisen energiakatselmuksen kehittämistä on jatkettu ja uuden syväselvitys-mallin pilotointi saatiin hyvin liikkeelle. Pilot-hankkeet valmistuvat kesään 2021 mennessä.

Osana energiatyöohjelmaa virasto tilaa Motivalta kuluttajien energianeuvonnan toimia, kuten neuvontasisältöjen ja työkalujen kehitystä, Motivan antamaa neuvontaa kuluttajille, alueellisille energianeuvojille annettuja tukitoimia ja neuvonnan markkinointiviestintää. Vuonna 2020 käynnistettiin lisäksi neuvonnan strategisen ryhmän ja kehittämiss ryhmän toiminnot sekä neuvontatoimien raportoinnin kehittäminen ja tähän liittyvä tuulosarviointi.

Viestinnän ja tiedonvaihdon toimenpiteillä jaetaan energiatehokkuuden ja energiansäästön tuloksia ja asiasisältöjä. Vuonna 2020 tämä energiatyöohjelman toiminta-alue sisälsi median tiedusteluihin vastaamista, ajantasaisen ja hakuoptimoidun verkkopalvelun ylläpitoa, kulutusjoustoviestintää ja kampanjoiden rakentamista ja toteutusta (mm. Energiansäästöviikko). Energiatehokkuuden osaamisen kehittämistä ja kansainvälistä yhteistyötä edistettiin myös energiamerkinnän uudelleenskaalauksen osalta. Vuonna 2020 sisältöjen hakujen määrät Motivan verkkopalvelussa ovat kasvaneet merkittävästi verrattuna edelliseen vuoteen.

Energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanoon liittyen virasto vastasi Motivan avustuksella vuoden 2020 EED-vuosiraportista, joka toimitettiin komissiolle ajallaan huhtikuun 2020 lopulla. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla tehty EED:n 9–11 artikloiden kansalliseen toimeenpanoon liittyvä säädösvalmistelu jatkui koko vuoden. Virasto osallistui työhön omin asiantuntijaresurssein sekä tuotti useita siihen liittyviä taustaselvityksiä.

Energiavirasto vastaa ekosuunnittelu- ja energiamerkintädirektiivien perusteella annettujen tuoteryhmäkohtaisten asetusten valmistelusta muiden kuin rakennustuotteiden osalta, viranomaisviestinnästä sekä kaikkia tuoteryhmiä koskevista horisontaaliasioista. Ekosuunnittelun osalta vuonna 2020 valmisteltiin komission antaman työohjelman mukaisesti useita uusia asetuksia ja sekä katselmoitiin vanhoja asetuksia uudelleen. Lisäksi virasto osallistui mm. kiertotalouteen sekä asetusten valmisteluprosessiin liittyviin horisontaalokokouksiin. Sidosryhmille viestintää toteutettiin mm. *ekosuunnittelu.info* -nettisivujen kautta sekä suorien sidosryhmäkontaktien avulla.

Energiamerkinnän uudelleenskaalauksen viestintäprojektia toteutettiin koko vuoden 2020 ajan. Virasto kehitti *energiamerkinta.fi*-internetsivut, joista löytyy kattavasti ja selkeästi lisätietoa kustakin tuoteryhmästä sekä yleisesti energiamerkinnän uudelleenskaalauksesta. Sidosryhmien kanssa oli vuoden aikana useita kokouksia, joiden pohjalta heille kehitettiin useita eri materiaaleja, mm. infolehtinen, juliste ja tarroja, joita he voivat hyödyntää omassa viestinnässään. Jälleenmyyjät, maahantuoja, valmistajat ja hankkijat on kattavasti koulutettu Teamsin välityksellä pidettyjen koulutuksien kautta. Viestinnässä on tuotettu myös mm. blogikirjoituksia, uutisia, twiittejä, vaikuttajayhteistyötä ja video muutoksesta.

Energianhallintaan ja ekosuunnitteluun liittyvien standardien osalta Energiavirasto oli jäsenenä METSTA:n energianhallinnan kansallisessa komiteassa sekä SESKO:n alaisuudessa toimivassa sähkö- ja elektroniikkalaitteiden ympäristönäkökohtien komiteassa

SK111. Lisäksi virasto osallistui energiakatselmusstandardin EN16247 uudelleenkäsitelyyn.

Alueellinen energianeuvonta on täydessä käynnissä kaikissa 18 maakunnassa ja vuoden 2020 IV lisätalousarviossa myönnetty miljoonan euron lisämääräraha on saatu kohdistettua sopimuksin viestintäkampanjoihin, jotka toteutetaan syksyn 2020 ja kevään 2021 välisenä aikana. Sopimukset alueellisten toimijoiden kanssa ulottuvat huhtikuun loppuun 2023.

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Viraston palvelukykyä voidaan yleisellä tasolla suuntaa-antavasti arvioida myös asiakirjahallintojärjestelmän suoritemäärien perusteella. Seuraavassa on esitetty vuosina 2019 ja 2020 päätetyt (taulukko 7) ja vireille tulleet (taulukko 8) asiat vastuualueittain.

Taulukko 7 Päätetyt asiat vuosina 2019 ja 2020

Toiminto	2019 kappaletta	2020 kappaletta	Osuus 2020 prosenttia	Muutos 2019–2020 prosenttia
Sähkö- ja maakaasumarkkinat	275	418	17	52
Päästökauppa	888	987	40	11
Uusiutuva energia	754	725	29	-4
Energiatehokkuus	93	138	6	48
Muut ¹¹	152	230	9	51
Yhteensä	2 162	2 498	100	16

Taulukko 8 Vireille tulleet asiat vuosina 2019 ja 2020

Toiminto	2019 kappaletta	2020 kappaletta	Osuus 2020 prosenttia	Muutos 2019–2020 prosenttia
Sähkö- ja maakaasumarkkinat	416	337	11	-19
Päästökauppa	1 477	1 310	44	-11
Uusiutuva energia	735	939	32	28
Energiatehokkuus	107	115	4	7
Muut ¹⁵	143	251	9	76
Yhteensä	2 878	2 952	100	3

Vuonna 2020 virastossa päätettiin yhteensä 2 498 asiaa, mikä oli selvästi enemmän kuin edellisenä vuonna. Uusia asioita tuli vireille yhteensä 2 952, mikä sekin on enemmän kuin vuonna 2019. Erityisesti Uusiutuva energia- ryhmässä vireille tulleiden asioiden määrä nousi, koska liikenteen infratuen tarjouskilpailussa virasto sai runsaasti tarjouksia.

¹¹ Muut asiat käsittävät talous- ja henkilöstöasiat sekä viraston yleiset ja kansainväliset asiat.

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Viraston onnistumista asiakastyössä mitataan muun muassa joka toinen vuosi tehtävällä sidosryhmäkyselyllä. Virasto seuraa palvelukykyään myös joka toinen vuosi tehtävällä itsearviointilla. Näistä saatu palaute antaa osaltaan suuntaa tavoitteille, joita kohti virastoa kehitetään.

Itsearviointi

Itsearviointi tehdään Energiavirastossa joka toinen vuosi, parittomina vuosina, joten vuonna 2021 itsearviointia ei tehty.

Sidosryhmäkysely

Sidosryhmäkysely toteutetaan joka toinen vuosi, parillisina vuosina. Energiavirasto teetti loppuvuodesta 2020 *Luottamus & Maine* -tutkimuksen. T-Median toteuttama tutkimus kartoitti suuren yleisön näkemystä julkishallinnon organisaatioiden maineesta. Tutkimuksen mukaan suuri yleisö ei tunne Energiavirastoa ja sen tehtäviä kovin laajasti, virasto tunnetaan pääasiassa valvontaviranomaisena sähköön liittyen. Arvio viraston maineesta laski 2.92 pisteeseen edellisvuoden 3.11 pisteestä arviointiasteikolla 1–5. Mainearvio koostui kahdeksasta osa-alueesta, joista eniten laskivat vastuullisuus, hallinto, vuorovaikutus ja johto. Vahvimmat maineen osatekijät olivat talous ja näkemys virastosta työpaikkana. Tutkimuksen mukaan viraston tulee panostaa jatkossa etenkin hallinnon avoimuuteen ja vuorovaikutukseen sidosryhmien kanssa.

Muita toimenpiteitä palvelukyvyn kehittämiseksi

Energiavirasto tapaa sidosryhmiään ajankohtaispäivillä ja teemakohtaisissa infotilaisuuksissa. Vuonna 2020 virasto järjesti tammikuussa fyysisenä tilaisuutena uusiutuvan energian ajankohtaispäivät. Tämän jälkeen koronapandemian johdosta virasto järjesti kaikki loppuvuoden tilaisuudet webinaareina, jotka keräsivät runsaasti osanottajia eri puolilta Suomea. Nämä infotilaisuudet käsittelivät muun muassa liikenteen infrastruktuurituen tarjouskilpailua, todentajatoimintaa ja päästöoikeuksien ilmaisjakoa. Viraston järjestämät tilaisuudet ovat sidosryhmien antaman palautteen perusteella toimiva ja arvostettu ajankohtaisviestinnän ja vuorovaikutuksen kanava.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Energiaviraston henkisten voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle on tulossopimuksessa asetettu kaksi numeraalista tavoitetta. Taulukossa 9 on esitetty näiden (tavoitteet 6 ja 7) ja muiden keskeisten henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen liittyvien tunnuslukujen kehitys vuosina 2018–2020.

Taulukko 9 Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä kuvaavia tunnuslukuja 2018–2020

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ	2018	2019	2020
Henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, <i>henkilöä</i>	86	82	90
Henkilöstön lukumäärän muutos edelliseen vuoteen, <i>prosenttia</i>	4,9	-3,5	9,8
Tavoite 6 ¹² : Henkilötyövuodet, <i>htv (tavoite v. 2020 oli 76)</i>	81,5	82,2	81,4
Koko henkilöstön keski-ikä, <i>vuotta</i>	38,5	39,2	38,8 ¹³
Ylemmän korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä, <i>prosenttia</i>	77,7	79,3	81,1
Tutkijakoulutuksen suorittaneiden osuus henkilöstöstä, <i>prosenttia</i>	5,9	7,3	7,8
Vakinaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, <i>henkilöä</i>	66	63	69
Vakinaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä vuoden lopussa, <i>prosenttia</i>	77,7	76,8	76,7
Määräaikaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, <i>henkilöä</i>	19	19	21
Määräaikaisten osuus koko henkilöstöstä vuoden lopussa, <i>prosenttia</i>	22,3	23,2	23,3 ¹⁴
Kokoaikaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, <i>henkilöä</i>	77	75	85
Kokoaikaisten osuus koko henkilöstöstä vuoden lopussa, <i>prosenttia</i>	90,6	91,4	94,4
Osa-aikaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, <i>henkilöä</i>	8	7	5
Osa-aikaisten osuus koko henkilöstöstä vuoden lopussa, <i>prosenttia</i>	9,4	8,5	5,6
Naisten osuus henkilöstöstä, <i>prosenttia</i>	50,5	47,6	50
HENKILÖSTÖKULUT	2018	2019	2020
Kokonaistyoimakustannukset ¹⁵ , <i>euroa</i>	5 680 977	6 029 721	6 146 476
Tehdyn työajan palkkojen prosenttiosuus palkkasummasta, <i>prosenttia</i>	80,7	83,1	82,7
Välilliset työvoimakustannukset, <i>euroa</i>	1 843 107	1 875 818	1 932 352
Välillisten työvoimakustannusten prosenttiosuus tehdyn työajan palkoista, <i>prosenttia</i>	48,0	45,2	45,9
Palkkasumma, <i>euroa</i>	4 754 871	5 000 515	5 095 646
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, <i>prosenttia</i>	83,3	85,1	85,3
TYÖHYVINVOINTI	2018	2019	2020
Tavoite 7: VMBaron työtyytyväisyysindeksi, <i>asteikko 0-5 (tavoite v. 2020 oli yli 3,9)</i>	4,0	3,7	3,8
VM Baron johtajuusindeksi, <i>asteikko 0-5</i>	3,9	3,6	3,5
Lähtövaihtuvuus vakinaisesta henkilöstöstä, <i>prosenttia</i>	6,1	8,5	4,4
Sairauspoissaolot, <i>työpäivää/henkilötyövuosi</i>	9,7	6,1	4,7
Sairauspoissaolojen pituus, <i>työpäivää/tapaus</i>	3,2	2,4	3,0
Työyhteisön kehittämiseen liittyvät investoinnit, <i>euroa/henkilötyövuosi</i>	646	693	767
Liikunnalliseen aktivointiin liittyvät kustannukset, <i>euroa/henkilö</i>	292	180	260
Muut työkyvyn ylläpitoon ja parantamiseen liittyvät kustannukset, <i>euroa/henkilötyövuosi</i>	64,0	8,0	0,0
Työterveyshuollon kustannukset, <i>euroa/henkilö</i>	921	1 011	992
OSAAMINEN JA MUU AINEETON PÄÄOMA	2018	2019	2020
Koulutuksen pituus, <i>työpäivää/koulutettu</i>	1,9	2,9	2,0
Koulutuskustannukset, <i>euroa/henkilö</i>	883	482	240

Henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa nousi (+9,8 prosenttia), mutta sen sijaan henkilötyövuodet laskivat (-1 prosenttia) hieman vuonna 2020 edellisvuoteen verrattuna.

¹² Tavoitteiden numerointi vastaa tulossopimuksen numerointia.

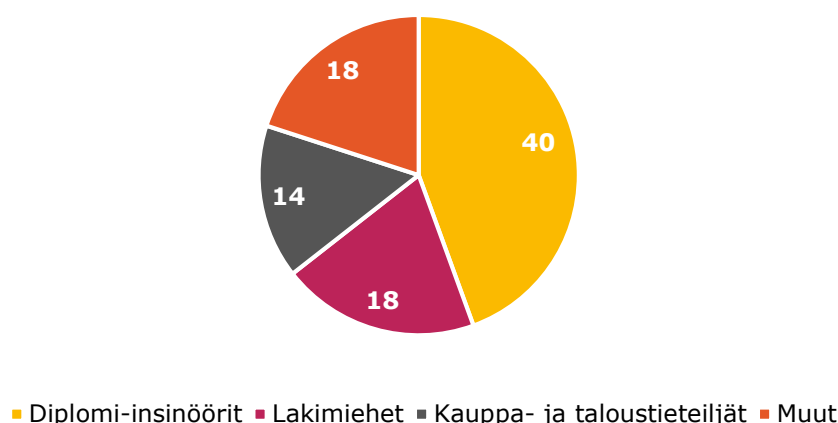
¹³ Miesten keski-ikä vuonna 2020 oli 39,4 vuotta ja naisten 38,2 vuotta.

¹⁴ Määräaikaaisuuden syynä olivat sijaisuus 5,6 prosenttia ja työn luonne 13,3 prosenttia. Lisäksi virastossa oli neljä harjoittelijaa.

¹⁵ Kokonaistyoimakustannukset sisältävät palkkasumman lisäksi tulosperusteiset lisät, luontoisetuudet, henkilöstösivukulut sekä muut välilliset henkilöstöön liittyvät kustannukset.

Henkilöstötyövuosien laskua selittää esimerkiksi henkilöstön vaihtuvuus ja erilaiset virkavapaudet. Vuonna 2020 vireille tulleet asiat nousivat kolme prosenttia (taulukko 7), mutta päätetyt asiat puolestaan kasvoivat 16 prosenttia (taulukko 8). Vaikka resursseja olisi viraston lakisääteisten tehtävien jatkuvan lisääntymisen takia tarvittu enemmänkin, onnistui virasto saamaan päätöksiä hyvin aikaiseksi, sekä onnistui muutoinkin kokonaisuudessaan hyvin lakisääteisten tehtäviensä toimeenpanossa.

Viraston henkilöstö on melko nuorta, keski-ikä on 38,8 vuotta. Henkilöstössä korostuvat kolme koulutustaustaa – diplomi-insinöörit, lakimiehet sekä kauppa- ja taloustieteilijät. Henkilöstön koulutustaustat on esitetty kuvassa 7.

Kuva 7 Henkilöstön koulutustaustat v. 2020 (henkilöä)

Työtyytyväisyyskyselyssä kokonaistyötyytyväisyys pysyi lähes samana edellisvuoteen verrattuna, tuloksissa oli kuitenkin havaittavissa hienoista nousua. Viraston kokonaistyötyytyväisyysindeksi vuonna 2020 oli 3,8, joka on korkeampi kuin valtiolla keskimäärin (3,59). Vuonna 2020 kyselyyn oli lisätty erillinen osio koskien poikkeusoloja ja etätyöskentelyä. Kyselyn perusteella työskentely poikkeusolojen aikaan sujui hyvin, vaikka päivittäisiä työkavereiden välisiä kohtaamisia kaivattiin yhteisöllisyyden tunteen lisäämiseksi ja ns. epävirallisen tiedonkulun lisäämiseksi. Virastolla on käyty tuloksia läpi johtoryhmässä, TYKY-ryhmässä ja ryhmäkohtaisesti. Vuonna 2021 viedään käytäntöön analyysin perusteella tunnistettuja keskeisiä konkreettisia kehittämiskohteita.

Energiavirastossa esimiehet ovat vuoden mittaan kokoontuneet säännöllisesti käsittelemään erityisesti johtamiseen liittyviä kysymyksiä ja saamaan toisiltaan vertaistukea esimiestyöhön. Virasto on myös jatkanut digiosaamisen kehittämiseen panostamista. Koulutuksiin on vuonna 2020 osallistuttu aiempaa vähemmän, joka näkyy koulutuskustannusten laskussa.

Työterveyshuollon kustannukset laskivat jonkin verran henkilöä kohden. Myös sairauspoissaolopäivien määrä laski, mutta sairauspoissaolopäivien pituus puolestaan nousi hieman verrattuna edelliseen vuoteen. Viraston TYKY-ryhmä panosti työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen. Erityistä huomiota TYKY-ryhmä kiinnitti psykososiaaliseen kuormittumiseen, jonka tilannetta kartoitettiin erillisellä kyselyllä osana vaarojen ja riskien arviointia. Poikkeuksellisenä vuonna perinteinen koko viraston yhteinen virkistyspäivä jäi väliin, mutta syksyllä virkistyspäivää vietettiin pienemmissä ryhmissä.

Virasto siirtyi uusiin toimitiloihin 1.1.2020 alkaen. Vuoden alussa monitoimitilan erilaisia vyöhykkeitä opeteltiin käyttämään monipuoliseen työskentelyyn. Ergonomiatekijöihin

oli kiinnitetty erityistä huomiota uusia työtiloja suunniteltaessa sekä työvälineitä ja kalusteita hankittaessa. Työterveysfysioterapeutti järjesti myös ohjattua neuvontaa ergonomiseen työskentelyyn uusissa toimitiloissa. Uusiin toimitiloihin tutustuminen keskeytyi maaliskuussa, jolloin siirryttiin koko loppuvuoden ajaksi laajaan etätööhön, joka jatkuu toistaiseksi myös vuonna 2021. Ergonomiseen työskentelyyn kotiloissa kannustettiin mm. työterveysfysioterapeutin etäluennolla sekä mahdollisuudella lainata työskentelyvälineitä virastolta kotiin. Lisäksi henkilöstön käyttöön hankittiin taukoliikunta-sovellus tukemaan etäpäivien tauottamista sekä liikkumista.

Työsuojelelun toimintasuunnitelmissa on kuvattu tarkemmin TYKY-ryhmän toimintaa työhyvinvoinnin kehittämissä.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Energiaviraston toiminta rahoitetaan pääosin valtion talousarvion määrärahoilla. Virastolle on myönnetty määrärahaa lähinnä kulutus- ja siirtomenoihin. Siirtomenojen osuus on ylivoimaisesti isoin, vuonna 2020 noin 97 prosenttia. Myös muita menoja varten saatiin pieni määräraha (5 000 euroa).

Kulutusmenoihin oli vuoden 2020 talousarviossa osoitettu yhteensä 12,6 miljoonaa euroa, missä on kasvua noin 1 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Siirtomenoihin puolestaan oli osoitettu yhteensä 484 miljoonaa, ja siinä oli kasvua 86 prosenttia.

Kulutusmenot (01-29)

Kulutusmenoihin myönnetty määräraha on osoitettu lähinnä kahdelle momentille:

- *Energiaviraston toimintamenot* -momentille 32.01.09 (entinen 32.60.01); ja
- *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen* -momentille 32.20.20 (entinen 32.60.20.).

Toimintamenoihin virastolla oli vuonna 2020 käytössään 9 212 243 euroa, mikä on noin 145 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin (2019 käytössään yhteensä 9 067 263 euroa). Vuoden 2020 määräraha nousi 190 000 eurolla, mutta siirtomäärärahaa oli puolestaan vähemmän. Vuodelta 2019 siirtyi 379 816 euroa, mikä oli vähemmän kuin vuodelta 2018 siirtynyt 436 264 euroa. Siirtomäärärahan suuruus oli siten vuonna 2020 noin 4 prosenttia momentin rahoituksesta, kun se vuotta aiemmin oli noin 5 prosenttia.

Talousarviorahoituksen lisäksi virastolla on tuottoja, pääosin maksullisesta toiminnasta. Virasto sai vuonna 2020 tuottoja noin 1 803 427 euroa, mikä on edellisen vuoden tapaan noin 20 prosenttia toimintamomentin rahoituksesta. Tuottoja saatiin hiukan enemmän kuin vuonna 2019, jolloin niitä oli noin 1 792 000 euroa.

Tuotoista 1 723 300 euroa eli 96 prosenttia tuli julkisoikeudellisesta maksullisesta toiminnasta. Näihin tuottoihin kuuluvat sähkö- ja maakaasuluvat, päästökaupan luvat, päästökaupparekisterin maksut, syöttötariffien, infratukien sekä päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiojärjestelmän maksatuspäätökset, biopolttoaineiden kestävyttä koskevat päätökset sekä energiatehokkuuskoulutukset.

Liiketaloudellisia tuloja kertyi 52 730 euroa, mikä koostui pääosin viraston järjestämien asiakas- ja sidosryhmätilaisuuksien osallistumismaksuista. Lisäksi virasto sai muina

oman toiminnan tuloina 27 397 euroa, joka koostui mm. ympäristöministeriön rahoittamasta ekoviestinnän projektista.

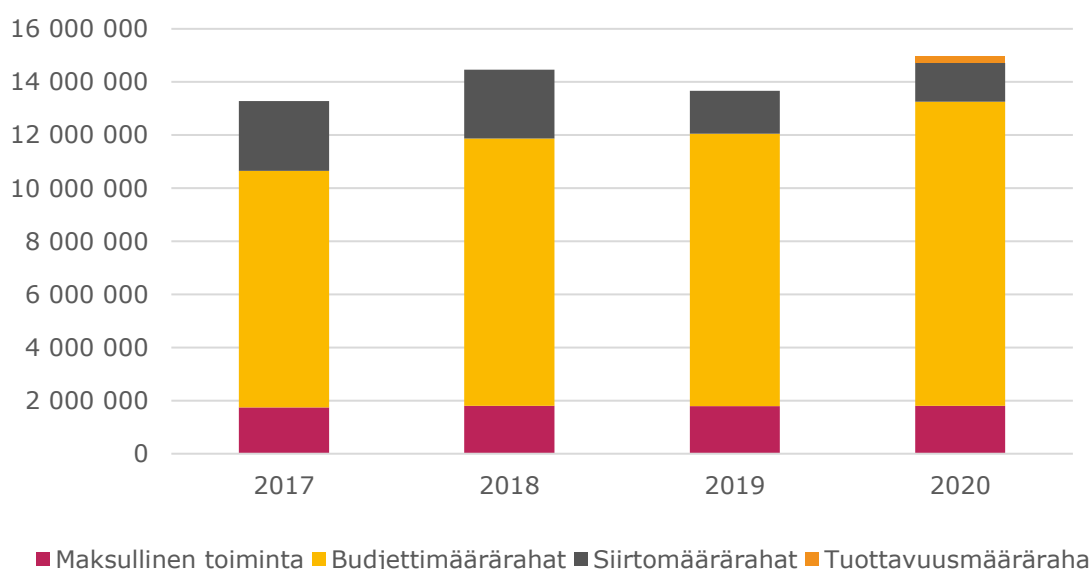
Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämiseen virasto sai vuoden 2020 IV lisätalousarviosta 1 miljoonaa euroa lisää määrärahaa. Vuonna 2020 virastolla oli käytössään yhteensä 5 506 333 euroa, josta 4 420 000 euroa eli 80 prosenttia rahoituksesta tuli vuoden 2020 määrärahasta ja 1 086 333 euroa oli edelliseltä vuodelta siirtynyt. Siirtomäärärahasta on tyypillisesti pääosa sopimuksin sidottua 2–3 vuoden pituisiin projekteihin.

Virasto haki vuonna 2019 *työ- ja elinkeinoministeriön tuottavuusrahaa* asiakaslähtöisen kehittämisen mallin vakiinnuttamiseen verkkovalvonnassa, ja sai vuodelle 2020 käyttöönsä 250 000 euroa momentilla 418.32.01.21. Tästä virasto käytti 238 000 euroa, ja palautti loput ministeriöön.

Yhteenlaskettuna Energiaviraston toiminnan rahoitukseen oli vuonna 2020 käytössä 14 968 576 euroa, mikä on noin 1 300 000 euroa enemmän kuin vuoden 2019 kokonaissumma 13 668 315 euroa. Lisäys johtui pitkälti energiatehokkuuden edistämiseen osoitetusta miljoonan euron lisäyksestä.

Oman toiminnan rahoituksen rakenne muuttui vuodesta 2019 vuoteen 2020 lähinnä energiatehokkuuden edistämiseen suunnatun määrärahalisäyksen osalta. Toinen muutos oli tuottavuusraha, jota ei ole pariin aikaisempaan vuoteen ollut käytössä. Siirtomäärärahan osuus on pienentynyt merkittävästi parin vuoden takaisesta, mutta on vuoden 2020 jälkeen taas turvallisemmalla tasolla. Tuotot puolestaan ovat useamman vuoden ajan pysyneet melko samalla tasolla, muodostaen noin reilut 10 prosenttia toiminnan rahoituksesta.

Kuvassa 8 on esitetty Energiaviraston rahoituksen rakenteen muodostuminen viime vuosina. Mukana ovat momentit *Energiaviraston toimintamenot*, *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen* sekä *Tuottavuusraha*.

Kuva 8 Rahoituksen rakenne euroina vuosina 2017–2020

Taulukossa 10 on esitetty *Energiaviraston toimintamenot* -momentin sekä *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen* -momentin toteutuneet tulot ja menot suhteessa vuoden 2020 budjettiin. Vuonna 2020 on lisäksi mukana saatu *tuottavuusraha*. Vertailutietona taulukossa ovat vuoden 2019 tilinpäätöksen tiedot.

Taulukko 10 Toteutuneet tulot ja menot vuonna 2020 verrattuna budjettiin

	Vuoden 2019 tilinpäätös tuhatta euroa	Vuoden 2020 budjetti tuhatta euroa	Vuoden 2020 tilinpäätös tuhatta euroa	Ero vuo- den 2020 budjetin ja toteuman välillä tuhatta euroa
RAHOITUS				
Maksullinen toiminta ja muut tulot	1 792	1 745	1 803	59
Määräraha valtion talousarviosta <i>Energiaviraston toimintamenot</i> (32.01.09)	6 839	7 029	7 029	0
Määräraha valtion talousarviosta <i>Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen</i> (32.20.20)	3 420	4 420	4 420	0
Siirtomääräraha <i>Energiaviraston toimintamenot</i> (419.32.60.01)	436	380	380	0
Siirtomääräraha <i>Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen</i> (419.32.60.20)	1 181	1 086	1 086	0
Tuottavuusmääräraha (418.32.01.21)	0	0	238	238
RAHOITUS KOKO TOIMINNASTA YHTEENSÄ	13 668	14 660	14 956	297
MENOT				
Henkilöstömenot	5 893	6 232	6 067	-165
Vuokrat	468	454	402	-53
Ostetut palvelut	5 235	4 426	4 789	363
Investoinnit	277	460	623	163
Muut menot	328	250	113	-137
MENOT KOKO TOIMINNASTA YHTEENSÄ	12 202	11 823	11 994	171
YLI- (+) / ALIJÄÄMÄ (-)				
Määräraha valtion talousarviosta <i>Energiaviraston toimintamenot</i> (32.01.09)	380	331	984	653
Määräraha valtion talousarviosta <i>Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen</i> (32.20.20)	1 086	2506	1979	-527
YLI- (+) / ALIJÄÄMÄ (-) KOKO TOIMINNASTA YHTEENSÄ	1 466	2 837	2 963	125

Käytettävissä oleva rahoitus kasvoi vuoden takaisesta. Vuoden 2020 IV lisätalousarvio toi miljoona euroa lisää energiatehokkuudelle, lisäksi käytössä oli tuottavuusrahaa ja pieni lisäys myös viraston toimintamenoihin. Paremmalla rahoituksella Energiavirasto pystyi jälleen panostamaan toiminnan asianmukaiseen kehittämiseen, sekä tilaamaan

kaikilta 18 maakunnan alueelliselta energianeuvojaorganisaatiolta viestintäkampanjoita.

Virasto oli silti laatinut myös vuodelle 2020 varsin niukan budjetin, jonka alle jäätiin, osittain edelleen jatkuvan tiukan kulukurin vuoksi ja osittain koronapandemian vaikutuksesta. Siirtyminen etätöihin ei tuonut uusia kustannuksia, mutta sen sijaan moni henkilöstöön tai toimitiloihin liittyvä meno, kuten työpaikkaruokailu, kokouskustannukset tai virkistyskustannukset jäivät minimiin. Suurin säästö tuli etäkokousten myötä matkamenoissa (*Muut menot*). Etätyöt eivät myöskään vaikuttaneet haitallisesti toiminnan tuottavuuteen, vaan esimerkiksi maksullisen toiminnan tuottoja saatiin hiukan budjetoitua enemmän. Säästöt menoissa yhdessä tulojensaannin onnistumisen kanssa merkitsivät siirtomäärärahan kasvua. Kasvaneella siirtomäärärahalla virasto pystyy kehittämään toimintaa vuonna 2021, ja huolehtimaan siitä, ettei tulevien vuosien niukkuus heijastu kuluvaan vuonna palveluihin kestävämmällä tavalla.

Lyhyellä tähtäimellä viraston taloudellinen tilanne on melko hyvä, kun turvana on kasvanut siirtomääräraha ja vuodelle 2021 odotettavissa olevat tavallista isommat tulot. Viraston budjettimäärärahojen kehitys on kuitenkin pitkällä tähtäimellä huolestuttava, koska laskevat kehukset eivät tue jatkuvasti lisääntyvien tehtävien ja vaatimusten asianmukaista toimeenpanoa.

Siirtomenot (30-69)

Virastolle osoitetussa rahoituksessa siirtomenojen osuus on merkittävä. Kaikesta rahoituksesta siirtomenojen osuus oli vuonna 2020 noin 98 prosenttia. Energiavirasto myöntää tukia pääosin elinkeinoelämälle seuraavasti:

- *Uusiutuvan energian tuotantoon;*
- *Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensointiin; sekä*
- *Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistämiseen.*

Vuonna 2020 on lisäksi kirjattu siirtomenona EU:n innovaatorahastoon tilitetyt huutokauppatulot. Asia on tarkemmin avattu päästökaupan osiossa kohdassa 1.5. *Tuotokset ja laadunhallinta*. Viraston käytössä oli vuonna 2020 siirtomenoihin budjetoitua määrärahaa yhteensä 484 miljoonaa euroa, josta tuotantotuelle varatut määrärahat muodostivat suurimman osan (70 prosenttia). Eri momenttien toteumat on analysoitu kohdassa 1.7.2. *Talousarvion toteutuminen*.

Muut menot (90-99)

Energiavirasto saa hakemuksesta käyttää työ- ja elinkeinoministeriön *Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset* -momenttia 32.01.95. Käyttö vuonna 2020 oli 5 000 euroa, edellisvuonna momenttia ei käytetty.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

MÄÄRÄRAHA-MOMENTTIEN TOTEUMAT

Energiaviraston toimintamenot -momentti 32.01.09

Energiaviraston toimintamenot -momentille 32.01.09 myönnettiin vuonna 2020 määrärahaa 7 029 000 (6 839 000 euroa vuonna 2019). Vuodelta 2019 siirtyi vuodelle 2020 siirtomäärärahaa 379 816, mikä oli vähemmän kuin aikaisemmin (436 264 euroa siirtyi

vuodelta 2019). Yhteensä toimintamenojen määrärahaa oli vuonna 2020 käytettävissä 7 408 816 (7 275 264 euroa vuonna 2019). Lisäystä tässä oli noin 133 500 euroa.

Tuloja *Energiaviraston toimintamenot* -momentille kertyi 1 803 427 euroa, mikä on hieman enemmän kuin vuoden 2019 tulot 1 792 000 euroa.

Viraston toimintamenoihin oli näin ollen käytettävissä yhteensä 9 212 243 euroa, mikä on noin 145 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin (9 067 263 euroa vuonna 2019).

Vuoden 2020 alussa virasto oli edellisen vuoden tapaan tehnyt varsin niukan budjetin. Toteuma jäi silti alle budjetin, ja vuoden 2020 käyttö oli 8 228 643 euroa, mikä oli noin 460 000 euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin (toimintamenojen käyttö vuonna 2019 oli yhteensä 8 687 446 euroa). Vuoden 2020 pienempi käyttö johtui osittain koronapandemiasta, joka vaikutti toimintamenoihin lähinnä säästöjä tuoden. Vuonna 2020 käytettiin 89 prosenttia käytettävistä toimintamäärärahoista, vuotta aiemmin 96 prosenttia. Pandemian vaikutus menoihin ja eri menolajien toteutus suhteessa edelliseen vuoteen ja budjettiin on analysoitu kohdassa 1.7.3.

Vuodelle 2021 kirjattiin *Energiaviraston toimintamenot* -momentille siirtomäärärahaa yhteensä 983 601 euroa, mikä on hieman yli 600 000 euroa enemmän kuin edellisvuoden siirtomääräraha. Siirtomääräraha kasvoi, koska koronapandemia toi menosäästöjä ja samalla jonkun verran kehittämismenon, mitä voidaan siirtomäärärahalla vuonna 2021 ryhtyä paikkaamaan. Siirtomäärärahan osuus momentin rahoituksesta on vuonna 2021 vuonna noin 11 prosenttia, mikä antaa mahdollisuuden jatkaa toiminnan suunnitelmallista ja vähittäistä kehittämistä sekä tukee viraston lakisääteisten toimeenpanotehtävien asianmukaista tekemistä.

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen – momentti 32.20.20

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen -momentille myönnettiin määrärahaa vuodelle 2020 yhteensä 4 420 000 euroa (3 420 000 euroa vuodelle 2019). Lisäystä tässä oli miljoona euroa. Siirtomäärärahaa vuodelta 2019 oli 1 086 333, mikä on noin 100 000 vähemmän kuin vuodelta 2018 siirtynyt 1 181 052 euroa. Vuonna 2020 momentilla oli määrärahaa käytettävissä yhteensä 5 506 333 euroa, eli noin 900 000 euroa enemmän kuin vuonna 2019, jolloin käytettävissä oli 4 601 052 euroa.

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen -momentin käyttö vuonna 2020 oli yhteensä 3 527 283 euroa, mikä oli noin 64 prosenttia käytettävissä olevasta. Vuodelta 2020 siirtyi vuodelle 2021 yhteensä 1 979 049 euroa, mikä on noin 900 000 euroa enemmän kuin vuodelta 2019 siirtynyt. Pääsyyinä siirtyvän määrärahan kasvuun on alueelliseen energianeuvontaan IV lisätalousarviosta saatu miljoonan euron lisämääräraha, joka tulee pääosin maksuun vasta hankkeiden valmistuttua touko-kesäkuussa 2021.

Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen – momentti 32.60.47.

Energiavirasto sai vuoden 2018 talousarviosta käyttöönsä 3 miljoonaa euroa uutta tukirahaa uuteen tarkoitukseen, kattavan latausjärjestelmän rakentamisen tukemiseen. Tähän tarkoitukseen myönnettiin määrärahaa myös vuosien 2019 (myös 3 miljoonaa euroa) ja 2020 (8 miljoonaa euroa, josta 5,5 miljoonaa euroa kohdennettiin infrastruktuurin tukikilpailutuksiin) talousarvioista. Tukiohjelma pääsi käyntiin vuonna 2018 siten,

että ensimmäiset hankkeet valittiin tarjouksen perusteella mukaan vuonna 2019. Ensimmäiset tankkausasemat valmistuivat niin, että virasto pääsi tekemään ensimmäiset maksupäätökset vasta vuoden 2020 alussa.

Vuonna 2020 maksettiin yhteensä kuudelle yritykselle yhteensä 783 106 euroa. Maksumisiin käytettiin vuodelle 2018 myönnettyä määrärahaa momentilta 418.32.60.47. Käyttämättä tästä määrärahasta jäi noin 75 prosenttia.

Uusiutuvan energian tuotantotuki – momentti 32.20.48.

Vuodelle 2020 myönnettyä tuotantotuen arviomäärärahaa oli käytössä yhteensä 336,6 miljoonaa euroa (varsinaisessa talousarviossa 232,6 miljoonaa ja V lisätalousarviossa 104,1 miljoonaa euroa lisää). Tuotantotukia maksettiin vuonna 2020 yhteensä 324,4 miljoonaa euroa, mikä on 95,8 miljoonaa euroa enemmän (kasvua 42 prosenttia) kuin vuotta aiemmin, jolloin tukia maksettiin yhteensä 228,6 miljoonaa euroa.

Myönnetystä tuotantotuesta noin 46 prosenttia eli 150 miljoonaa euroa maksettiin viidelle suurimmalle tuensajalle, jotka on esitetty taulukossa 11. Kaikkiaan tukea maksettiin 77 sähkön tuottajalle. Tuensajien määrä on laskenut vuodesta 2019, jolloin tukia maksettiin sadalle uusiutuvan sähkön tuottajalle. Maksetut tuet ja niillä tuotettu sähkö on esitetty tuotantomuodoittain edellä taulukossa 2.

Taulukko 11 Viisi uusiutuvan energian tuotantotukia eniten saanutta yritystä vuonna 2020

Yritys	Vuonna 2020 maksettu tuotantotuki, milj. euroa
Tuuliwatti Oy	65,2
EPV Tuulivoima Oy	36,7
Suomen Hyötytuuli Oy	28,9
Tohkojan Tuulipuisto Oy	11,0
Myllykankaan Tuulipuisto Ky	8,6

Uusiutuvan energian tuotantotuki -valtuus

Energiavirasto sai vuoden 2018 talousarviossa valtuuden, jonka perusteella se voi myöntää tukia uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) mukaisessa ns. preemiojärjestelmässä. Valtuuden mukaan tukea voidaan maksaa järjestelmään hyväksytyissä voimalaitoksissa tukiaikana tuotetusta sähköstä yhteensä enintään 1,4 terawattitunnin vuosituotannon edestä enintään kahdentoista vuoden ajan.

2019 hyväksyttiin 7 voimalaitosta preemiojärjestelmään. Tämän hetken arvion mukaan valtuudesta aiheutuu vuosina 2021–2035 enintään 42 miljoonan euron talousarviomenot. Vuonna 2020 valtuuden käyttö ei aiheuttanut talousarviomenoja. Preemiotuen maksatus alkaa ensimmäisen laitoksen osalta vuonna 2021.

Siirrot EU:n innovaatorahastoon – momentti 32.20.66

Päästökauppadirektiivissä (2003/87/EY) säädetään Euroopan unionin innovaatorahastosta. Rahaston varat kerättiin vuonna 2020 huutokauppaamalla yhteensä 50 milj.

päästöoikeutta 25 jäsenvaltion toimesta. Huutokaupattavat päästöoikeudet olivat kolmannella päästökauppaudella jakamatta jääneitä EU-tason markkinavakausvarantoon siirrettäviä päästöoikeuksia, joiden myymisellä ja tulouttamisella ei ole suoraa vaikutusta Suomen käyttöön jääviin huutokauppatuloihin. Huutokaupanpitäjänä Energiaviraston vastuulla oli 2 miljoonan päästöoikeuden huutokauppaaminen sekä varmistaminen, että kyseisistä huutokaupoista saadut tulot tilitettiin komission osoittamalle tilille. Tulouttamista varten oli vuoden 2020 talousarviossa myönnetty arviomäärärahaa 60 miljoonaa.

Kun keväällä 2020 näytti siltä, että päästöoikeuden hinta olisi odotettua alhaisempi, momentilta vähennettiin 16 miljoonaa IV talousarvioesityksessä. Pian huomattiin, ettei tilanne ollutkaan koko vuoden osalta näin, joten VII talousarvioesityksessä myönnettiin 18 miljoonaa euroa lisää, ja käytettävissä oli lopulta yhteensä 62 miljoonaa euroa. Lopullinen käyttö oli 53,4 miljoonaa euroa, eli 86 prosenttia myönnetystä.

Vastaavat tuotot on kirjattu momentille 12.32.99.06. *Päästöoikeuksien huutokauppatulot (EU:n innovaatorahasto).*

Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki – momentti 32.30.46.

Vuoden 2020 talousarviossa oli *Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki* -momentille myönnetty arviomäärärahaa 78 miljoonaa euroa (30 miljoonaa euroa vuodelle 2019). Vuonna 2020 maksettiin kompensatiotukia yhteensä 40 yritykselle yhteensä 74,6 miljoonaa euroa. Tässä on nousua 156 prosenttia vuodesta 2019, jolloin kompensatiotukia maksettiin 29,1 miljoonaa euroa. Momentista käytettiin 96 prosenttia vuonna 2020 (97 prosenttia vuonna 2019).

Myönnetystä määrästä noin 57 prosenttia eli 42,2 miljoonaa euroa maksettiin viidelle suurimmalle tuensaajalle, jotka on esitetty taulukossa 12.

Taulukko 12 Viisi kompensatiotukea eniten saanutta yritystä vuonna 2020

Yritys	Vuonna 2020 maksettu kompensatiotuki, milj. euroa
UPM-Kymmene Oyj	21,7
Metsä Board Oyj	6,0
Boliden Kokkola Oy	5,1
Outokumpu Chrome Oy	4,8
Kemira Chemicals Oy	4,7

Muu viraston käytössä oleva talousarvion määräraha

Energiavirasto saa hakemuksesta käyttää työ- ja elinkeinoministeriön *Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset* -momenttia 32.01.95. Tältä momentilta haettiin ja saatiin yhtä tapausta varten 5 000 euron määräraha vuonna 2020. Vuonna 2019 virasto ei käyttänyt tätä momenttia.

TULOARVIOMOMENTTIEN TOTEUMAT 2020
Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut sekä tuulivoimamaksut valtion tulomomentille 11.19.10

Energiavirasto hoitaa veroluonteisten sähkö- ja maakaasuverkkomaksujen sekä tuulivoiman kompensationsmaksun perimisen *Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut ja Perämeren tuulivoima-alueella perittävä tuulivoimamaksu* -momentille (momentti 11.19.10). Samalle momentille kerätään myös Perämeren tuulivoima-alueella perittävää tuulivoimamaksua, jota vuonna 2020 perittiin kahdelta yritykseltä (Tuuliwatti ja Vartinoja). Toteuma on vajaa 200 000 budjetoitua pienempi. Taulukossa 13 on esitetty edellä mainittujen maksujen kertymä vuosina 2018–2020.

Taulukko 13 Veroluonteiset maksut Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut ja Perämeren tuulivoima-alueella perittävä tuulivoimamaksu -momentilla 11.19.10 vuosina 2018–2020

Perityt veroluonteiset maksut	2018	2019	2020
Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut, euroa	3 754 583	3 863 152	3 912 803
Tuulivoimamaksut, euroa	330 000	330 000	230 000
Yhteensä, euroa	4 084 583	4 193 152	4 142 803

Päästöoikeuksien huutokauppatulot työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot momentille 12.32.99.

Suomen päästöoikeuksien huutokaupanpitäjänä Energiavirasto myy Suomen osuuden huutokaupattavista päästöoikeuksista EU:n yhteisellä huutokauppapaikalla. Vuonna 2020 huutokauppoja järjestettiin 139 kertaa ja valtiolle kertyi tuloja yhteensä 218 216 065 euroa (217 354 105 euroa vuonna 2019), jotka virasto tilitti momentille 12.32.99.05 *Päästöoikeuksien huutokauppatulot*.

Suomen huutokauppatuotoista tuloutetaan Ahvenanmaan maakuntahallitukselle 0,0567 prosenttia vastaava osuus, joka oli 123 729 euroa vuonna 2020.

Vuonna 2020 viraston vastuulla oli lisäksi huutokaupata EU:n innovaatorahaston puolesta päästöoikeuksia sekä tulouttaa tulot rahastolle. Tämä toteutettiin komission ja yhteisiin huutokauppoihin osallistuvien jäsenmaiden yhteisjärjestelyllä, missä kukin maa vastasi 1/25 päästöoikeusosan huutokauppaamisesta. Viraston vastuulla oli seurata, että huutokaupat toteuttanut pörssi tilitti oikean määrän rahastolle kuuluvia tuloja sitä hallinnoivalle Euroopan Investointipankille. Virasto huolehti, että vastaavat tulot ja menot (yhteensä 53 352 920 euroa), kirjattiin valtion kirjanpitoon tuloina momentille 12.32.99.06 *Päästöoikeuksien huutokauppatulot (EU:n innovaatorahasto)* ja menoina momentille 32.20.66 *Siirrot EU:n innovaatorahastoon*.

Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppatulot liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot momentille 12.31.99.3

Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppoja järjestettiin kuusi kertaa vuonna 2020. Näistä kertyi tuloja 2 361 325 euroa (2 595 240 euroa vuonna 2019), jotka virasto tilitti *Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot* -momentille 12.31.99.3. Lentoliikenteen huutokauppatuloista ei tulouteta osuutta Ahvenanmaalle.

Taulukossa 14 on esitetty tilastoja kaikista toteutuneista päästöoikeuksien huutokaupoista vuosina 2018–2020 (lukuun ottamatta innovaatorahaston huutokauppoja).

Taulukko 14 Tilastotietoja päästöoikeuksien huutokaupoista vuosina 2018–2020

Päästöoikeuksien huutokaupat	2018	2019	2020
Huutokauppatulot, Manner-Suomen osuus, <i>euroa</i>	249 701 849	217 230 865	218 092 337
Huutokauppatulot, Ahvenanmaan osuus, <i>euroa</i>	141 661	123 240	123 729
Huutokauppatulot, lentoliikenteen osuus, <i>euroa</i>	1 955 550	2 595 240	2 361 325
Huutokauppatulot yhteensä, <i>euroa</i>	251 799 060	219 949 345	220 577 390
Huutokaupatut päästöoikeudet, <i>kappaletta</i>	16 304 500	8 933 500	9 070 000
Toteutuneiden huutokauppojen selvityshintojen keskiarvo, <i>euroa</i>	15,68	24,73	24,33

Päästöoikeuksien huutokaupoista tuloutettiin vuonna 2020 valtiolle (ml. Ahvenanmaa) tuloja 220,6 miljoonaa euroa, lähes vastaava määrä kuin edeltävän vuonna (219,9 miljoonaa euroa vuonna 2019). Sekä huutokaupattu päästöoikeusmäärä että päästöoikeuksien huutokauppahintojen keskiarvo vuoden aikana pysyivät samalla tasolla kuin edeltävänä vuonna.

Vuosien 2012–2020 aikana Energiavirasto on vastannut 3. päästökauppakauden päästöoikeuksien huutokauppaamisesta yli tuhannessa huutokaupassa. Huutokauppatuloja on vuosien aikana tuloutettu valtiolle yhteensä noin 1,1 miljardia euroa.

Muut tulot 12.32.99.07

Momentille tuloutettiin 11 000 euroa, joka on ympäristöministeriön korvaus Energiaviraston tilaamasta yhteisrahoitteisesta energiatehokkuusdirektiivin 9–11 artiklojen kansalliseen toimeenpanoon liittyvästä taustaselvityksestä. Menot oli kirjattu momentille 32.20.20.

Arvonlisäverot

Suoritetut arvonlisäverot vuonna 2020 olivat suurin piirtein samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Perityt arvonlisäverot olivat edellistä vuotta pienemmät. Arvonlisäverojen määrä on esitetty taulukossa 15.

Taulukko 15 Arvonlisäverot vuosina 2018–2020

Arvonlisäverot	2018	2019	2020
Suoritetut arvonlisäverot (momentti 32.01.29), <i>euroa</i>	1 409 521	1 148 626	1 144 061
Perityt arvonlisäverot (momentti 11.04.01), <i>euroa</i>	17 976	18 600	12 240

Ympäristöministeriöltä saadun ekosuunnittelun rahoituksen myötä virasto sai myös oikeuden käyttää ympäristöministeriön alv-momenttia 35.01.29 kyseisen hankkeen alv-menoihin. Momenttia ei käytetty vuonna 2020.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

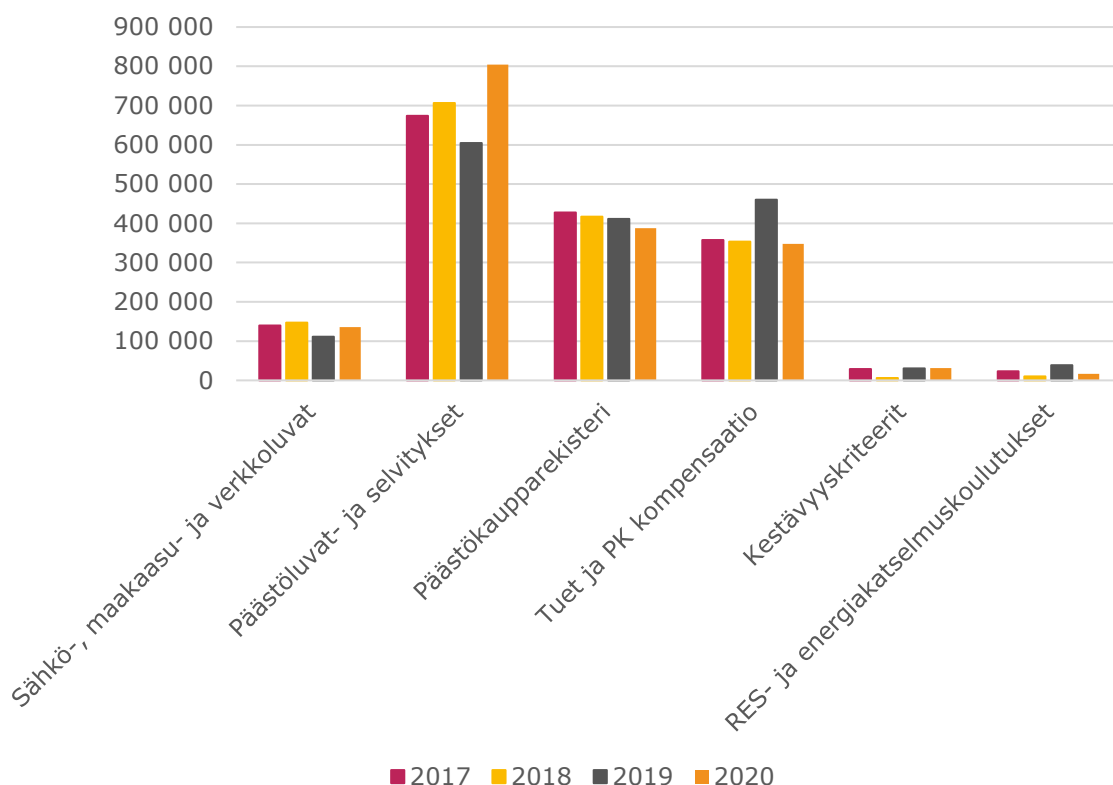
Energiavirastolle kertyi vuonna 2020 toiminnan tuottoja yhteensä noin 275,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 tuottoja kertyi 221,6 miljoonaa euroa, joten tuottoja tuli noin 54 miljoonaa euroa enemmän vuonna 2020. Maksullisen toiminnan tuottoja kertyi vuonna 2020 suurin piirtein saman verran kuin vuonna 2019, eli muutos näkyy muissa tuottoissa. Koska päästöoikeuksien huutokaupoista kertyneet tuotot (273,8 miljoonaa euroa vuonna 2020) muodostavat melkein 100 prosenttia kaikista tuotosta, johtuu tuottojen nousu melkein yksinomaan huutokauppatulojen noususta. Tarkemmin kuvattuna kyse on innovaatorahastoon tuloutetuista tuotoista, joita saatiin 53,3 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Energiaviraston omalle toimintamenomomentille kertyi tuottoja noin 1,8 miljoonaa euroa ja siitä suurin osa tulee viraston maksullisesta toiminnasta. Näiden tuottojen määrä ei juurikaan muuttunut edellisvuodesta. Maksullisen toiminnan julkisoikeudelliset tuotot olivat 1 723 300 euroa vuonna 2020 (1 656 450 euroa vuonna 2019).

Kuvassa 9 on esitetty Energiaviraston maksullisen toiminnan julkisoikeudellisten tuottojen jakautuminen tulolähteittäin vuosina 2017–2020. Suurimmat tulolähteet vuonna 2020 olivat aiempien vuosien tapaan päästöluvat- ja selvitykset, päästökaupparekisteri sekä tuotantotukipäätökset.

Muita maksullisen toiminnan tuottoja kertyi 52 730 euroa, lähinnä viraston ainoasta ei-virtuaalisesta vuoden 2020 asiakas- ja sidosryhmätilaisuudesta.

Muita toiminnan tuottoja kertyi toimintamenomomentille yhteensä 27 397 euroa. Näistä 73 prosenttia tuli ympäristöministeriön rahoittamista tehtävistä.

Kuva 9 Energiaviraston maksullisten julkisoikeudellisten tuottojen jakautuminen tulolähteittäin vuosina 2017–2020

Toiminnan kulut

Vuonna 2020 toiminnan kulut olivat yhteensä 12 235 370 euroa (12 613 206 euroa vuonna 2019). Toiminnan kulut laskivat melkein 380 000 eurolla, eli noin 3 prosenttia vuodesta 2019.

Henkilöstökulut muodostivat suurimman kuluerän, vuonna 2020 noin 51 prosenttia kaikista kuluista, mikä on hieman edellisvuotta enemmän (47 prosenttia vuonna 2019). Henkilöstökulujen määrä vuonna 2020 oli 6 199 495 euroa (5 976 539 euroa vuonna 2019). Henkilöstökulut siis kasvoivat 223 000 eurolla eli 4 prosenttia. Henkilöstömäärä, joskaan ei htv-määrä, kasvoi vuoden 2020 aikana, mikä aiheuttaa kasvua lomapalkkavelassa (noin 54 000 euroa). Lomarahoja maksettiin vuonna 2020 noin 62 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Sosiaaliturvamaksuja maksettiin vuonna 2020 yhteensä noin 32 000 euroa enemmän, koska maksuprosentti nousi 0,77 prosentista 1,34 prosenttiin.

Kuten edellisvuonna, palvelujen ostot muodostivat toiseksi suurimman kuluerän ollen noin 39 prosenttia kaikista kuluista vuonna 2020. Palveluja ostettiin vuonna 2020 kuitenkin selvästi edellistä vuotta vähemmän, vuonna 2020 yhteensä 4 789 229 euron edestä verrattuna vuoden takaiseen määrään 5 234 995 euroa. Vähennys oli noin 446 000 euroa eli 9 prosenttia.

Ostopalvelukategorian ylivoimaisesti suurin kuluerä, asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden ostot, muodostaa 74 prosenttia kaikista ostopalveluista. Näitä oli vuonna 2020 noin

3,5 miljoonaa, ja vuotta aiemmin noin 3,9 miljoonaa euroa. Vähennys oli 336 000 euroa, eli asiantuntijapalveluiden vähennys selittää samalla suurimman osan kaikkien ostopalveluiden vähennyksestä.

Valtaosa (64 prosenttia vuonna 2020) palveluiden ostoista liittyy energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämistehtäviin momentilla 32.20.20. Suurin osa maksetaan vuosittain Motiva Oy:lle ns. energiatyöohjelman toteuttamisesta. Vuonna 2020 Motivalle maksettiin yli 2,7 miljoonaa, mikä oli noin 217 000 euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Toiseksi suurimman osan (10 prosenttia) ostopalveluista muodostavat Valtorin (Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus) veloitukset. Näitä ICT-palvelujen maksuja oli yhteensä 405 338 euroa vuonna 2020, mikä on noin 110 000 euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin. Lasku johtuu lähinnä siitä, että vuoden 2020 aikana Valtorin palveluiden siirtymävaiheen ns. as is -palvelut saatiin ajetuksi kokonaan alas ja Energiavirasto siirtyi käyttämään Valtorin tuotteistettuja palveluita.

Suurin yksittäinen lasku maksettiin Liikenne- ja viestintävirastolle verkkotietopisteen ylläpidosta. Tämä 165 000 euron maksu muodostaa 4 prosenttia viraston vuoden 2020 ostopalveluista.

Palkeille (Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus) maksettiin yhteensä 120 330 euroa, mikä on noin 15 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin, koska summassa ovat mukana erillisveloitukset Handi-palvelun käyttöönotosta. Tavanomainen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelun hintataso oli edellisen vuoden tasoa.

Tietotekniikan palveluiden ostoihin meni 2019 yhteensä 259 475 euroa, mutta vuonna 2020 melkein 44 prosenttia vähemmän, yhteensä 146 570 euroa. Konsulttityötä pystyttiin vuonna 2020 suuntaamaan aiempaa enemmän investointeihin.

Koronapandemia näkyy palveluiden ostoissa. Virkistys-, kokous- ja ruokailukulut pienentyivät vuoden takaisesta, ravitsemuspalvelut laskivat peräti 64 prosenttia.

Vuokria maksettiin vuonna 2020 edellistä vuotta vähemmän. Energiavirasto oli vuoden 2020 alussa muuttanut uusiin, pienempiin tiloihin ja lisäksi laajan etätönnä johtosta ei ollut tarve käyttää toimitilojen yhteisiä maksullisia neuvottelutiloja. Vuokria maksettiin yhteensä 401 677 vuonna 2020, ja vuonna 2019 yhteensä 468 424 euroa.

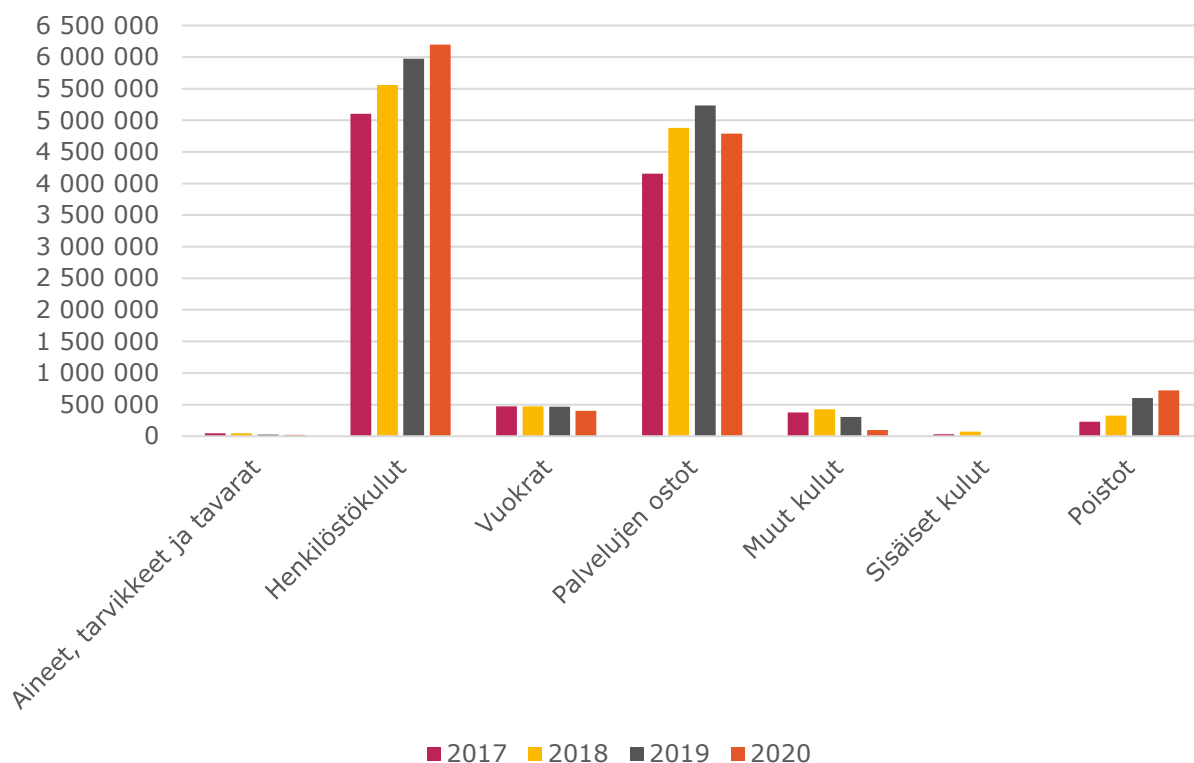
Muut kulut olivat vuonna 2020 yhteensä vain 99 702 euroa, oltuaan 303 022 euroa vuonna 2019. Pudotus oli yli 200 000 euroa eli noin 67 prosenttia. Tämä selittyy sillä, että matkakulut muodostavat suurimman osan näistä kuluista, ja ne vähenivät pandemian takia merkittävästi.

Poistojen määrä on viimeisen neljän vuoden aikana joka vuosi noussut. Poistoja kirjattiin vuonna 2020 noin 725 680 euroa, mikä on yli 120 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin (vuonna 2019 yhteensä 604 254 euroa). Poistojen nousussa näkyvät aiempien vuosien suuret investoinnit tietotekniikkaan ja tietojärjestelmiin. Suurimmat poistot (28 prosenttia kaikista) tehtiin viraston yhteisen pilviarkkitehtuurin investoinneista. Poistojen kokonaissumma sisältää 11 800 euroa vanhentuneen ja uudella korvattun teknologian romutuksia.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnat vähenivät edellisen vuoden tasosta. Vuonna 2020 maksettiin näitä 19 577 euron edestä (vuonna 2019 yhteensä 25 311 euroa).

Sisäiset kulut eivät enää näy omana rivinä, vaan niitä seurataan osana esimerkiksi palvelujen ostoja omilla LKP-tileillään.

Kuvassa 10 on esitetty Energiaviraston toiminnan kulujen kehitys sekä jakautuminen kululähteittäin vuosina 2017–2020.

Kuva 10 Energiaviraston toiminnan kulujen jakautuminen kululähteittäin vuosina 2017–2020

Siirtotalouden kulut

Siirtotalouden kuluja, eli tuotanto-, kompensatio- ja infratukia, maksettiin vuonna 2020 yhteensä 453,2 miljoonaa euroa, mikä on 195,4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta aiemmin (257,7 miljoonaa euroa vuonna 2019). Tämä suuri nousu (76 prosenttia vuoden 2019 tasosta) johtui siitä, että tukia maksettiin enemmän (tuotantotukia jopa 95,8 miljoonaa euroa enemmän) ja lisäksi tilitettiin 53,4 miljoonaa huutokauppatuottoja EU:n innovaatorahastoon. Myös päästökaupan kompensaatiotukea maksettiin 45,5 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Muut veroluonteiset maksut

Veroluonteisia maksuja kirjattiin vuonna 2020 yhteensä 4 142 803 euroa (4 193 152 euroa vuonna 2019), mikä edellisten vuosien tapaan koostui sähkö- ja maakaasuverk-komaksuista sekä Perämeren tuulivoima-alueella perittävistä tuulivoimamaksuista. Perityt ja suoritettut arvonnäisäverot olivat molemmat hiukan alempana kuin edellisenä vuonna.

Tilikauden kulujäämä oli vuonna 2020 negatiivinen 186 762 837 euroa (45 676 334 euroa negatiivinen vuonna 2019). Alijäämä kasvoi noin 141 miljoonalla eurolla. Tämä johtuu eniten siirtotalouden kulujen kasvusta (kuluja yli 195 miljoonaa euroa enemmän), mitä päästöoikeuksien huutokauppatulojen kasvu 54 miljoonalla osittain kompensoi.

1.7.4 Tase

Taseen vastaavaa puolella oleva käyttöomaisuus koostuu yksinomaan viraston sähköisistä tietojärjestelmistä (kuten *ARKKI*, *FINETS*, *REKA*, *SATU*, *VATI* ja *SHV*). Käyttöomaisuus muodosti vuonna 2020 yli 92 prosenttia viraston taseen loppusummasta.

Aineetonta käyttöomaisuutta oli 31.12.2020 viraston taseessa 1,8 miljoonan euron edestä, mikä on noin 100 000 euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin, eli käyttöomaisuus on vähentynyt 5 prosenttia edelliseen tilikauteen nähden.

Vuoden 2019 varsin tiukan taloudellisen tilanteen jälkeen virasto pystyi vuonna 2020 paremmin panostamaan sähköisen ympäristönsä ja järjestelmiensä kehittämiseen. Uusia investointeja tehtiin vuoden 2020 aikana 622 504 euron edestä, mikä on selvästi enemmän kuin mihin pystyttiin edellisenä vuonna (277 178 euroa vuonna 2019). Suurimmat investoinnit tehtiin vuonna 2020 päästökaupan ja verkkovalvonnan sähköisiin järjestelmiin.

Lyhytaikaiset saamiset muodostivat vain 7,5 prosenttia vuoden 2020 taseen loppusummasta. Myyntisaamisia oli 126 735 euroa, mikä on hieman yli 20 000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Erässä on muun muassa myöhästynyt valvontamaksu sekä projektirahoitussaatava ympäristöministeriöstä.

Pankkisaamisten negatiivinen saldo Danske Bank tilillä 31.12.2020 johtuu pankin palvelumaksun veloituksesta.

Vastattavan puolella oma pääoma oli vuoden lopussa 5 756 772 euroa positiivinen. Edellisenä vuonna vastaava erä oli 51 892 euroa negatiivinen. 5,7 miljoonan euron muutos johtuu pääosin muiden lyhytaikaisten velkojen 5,4 miljoonan euron muutoksesta. Lyhytaikainen vieras pääoma oli tilinpäätöshetkellä 2 380 008 euroa, kun se vuotta aiemmin oli ollut peräti 7 827 253. Muutos johtuu pääosin isosta muutoksesta muissa lyhytaikaisissa veloissa. Vuodelle 2019 oli kirjattu siirtotalouden vastikkeettoomiin velkoihin 5,4 miljoonaa tuotantotukimaksuja, jotka jäivät teknisestä syystä jumiin vuodenvaihteen yli. Vastaavia ei ollut vuonna 2020 ollenkaan.

Ostovelkoja virastolla oli tilinpäätöshetkellä yli 300 000 euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin, yhteensä 579 173 euroa. Velkoja ulkoisille saajille oli noin 519 230 euroa, ja Motiva oli edellisvuoden tapaan suurin velkoja (60 prosenttia ulkoisista veloista) yli 300 000 euron saatavalla. Sisäisistä ostovelosta noin 60 000 euroa (86 prosenttia) muodostui Valtorin laskuista.

Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset yhteensä 130 942 euroa koostuvat palkanmaksuun liittyvistä eristä. Tämä erä kasvoi noin 21 000 eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Edellisten vuosien tapaan, ennakonpidätykset muodostavat tästä suurimman osan, noin 93 prosenttia. Myös edelleen tilitettävät erät, yhteensä 119 183 euroa eli melkein saman verran kuin vuotta aiemmin, koostuvat palkanmaksuun liittyvistä velkaeristä. Tästä ryhmästä eläkemaksut muodostivat suurimman osan, noin 84 prosenttia.

Siirtovelkojen osuus oli vuonna 2020 jälleen suurin, 78 prosenttia vuoden 2020 vastattavasta. Siirtovelat koostuvat pääosin kahdesta suuresta erästä, lomapalkkavelasta,

joka oli tilinpäätöshetkellä 1 091 139 euroa, sekä vuoden 2020 tavoitepalkkiovarauksesta (456 260 euroa). Molemmat erät kasvavat henkilömäärän kasvun mukana. Lomapalkkavelka kasvoi yli 130 000 eurolla ja sen osuus siirtoveloista oli noin 70 prosenttia.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Energiaviraston johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Viraston johto vastaa siitä, että virastossa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt (sisäinen valvonta), jotka varmistavat viraston talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä viraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Energiavirasto on arvioinut talousarvioasetuksen 65 §:n mukaisesti viraston sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä.

Riskienhallinnassa virasto käyttää soveltuvin osin ISO 31 000 riskienhallinnan standardin mukaisia menetelmiä, joita täydentää ns. *kolmen puolustuslinjan* -malli. Ensimmäisen puolustuslinjan muodostavat viraston substanssiryhmät, toisen viraston johto ja hallinto sekä kolmannen ulkopuoliset valvojat kuten viraston tilintarkastaja Valtiontalouden tarkastusvirastosta ja tulosohjaaja työ- ja elinkeinoministeriön energiaosastolta.

Virastossa riskienhallinta on osa vuotuista strategista suunnittelua ja tulossuunnittelua sekä tavoitteiden asettamista ja niiden toimeenpanoa. Riskit kytketään ensisijaisesti tulostavoiteasiakirjan mukaisiin tavoitteisiin ja riskiaspekti otetaan huomioon kaikissa viraston ohjeissa ja toimintatavoissa.

Toimintatavan tavoitteena on, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta mahdollistavat sen, että viraston riskiprofiili on ajan tasalla, jatkuvasti päivittyvä sekä kattaa viraston merkittävimmät riskit ja mahdollisuudet kaikkien substanssiyksiköiden ja hallinnon osalta.

Viraston sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet on sisällytetty viraston riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeeseen sekä työjärjestykseen ja taloussääntöön.

Vuonna 2020 riskienhallinnan kehittämiskohteet määrittyivät vuoden 2019 riskienarvioinnin perusteella. Seuraavassa on lueteltu vuonna 2020 tehdyt keskeiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteet:

- Riittävien resurssien takaamiseksi tiivistettiin keskustelua viraston asianmukaisista resurssitarpeista työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, ja yhteistyön voi todeta toimivan hyvin. Keskustelujen tuloksena virasto on saanut tarvittavaa lisärahoitusta sekä vuoden 2020 lisätalousarvioista että vuoden 2021 talousarviosta. Myös viraston JTS-esitykset koskien kehyskautta 2022–2025 etenevät;
- Työ- ja elinkeinoministeriöltä saatiin vuodelle 2020 tuottavuusrahaa 250 000 euroa asiakaslähtöisen kehittämisen mallin vakiinnuttamiseen verkkovalvonnassa;
- Viraston toimintamenoista saatiin säästettyä, ja sekä virasto- että ryhmätasolla jatkettiin tehtävien ja toiminnan jatkuvaa priorisointia;

- Henkilöstöä sitoutettiin joustavilla työn tekemisen tavoilla ja hyvällä johtamisella, joista hyvä käytännön esimerkki on nopea ja onnistunut (mm. VM Baro -tutkimuksen perusteella) reagointi koronapandemian edellyttämiin uudenlaisiin toimintatapoihin;
- Tietojärjestelmäinvestointien tarkoituksenmukaisen läpiviennin varmistamiseksi panostettiin edelleen toimintatapojen kehittämiseen sekä uuden toimintamallin asianmukaiseen käyttöönottoon ja riittävien projektikohtaisten resurssien varmistamiseen;
- Viraston tiedonkulun parantamiseksi lisättiin vuoden 2020 virastokokouksissa käsiteltyjen substanssiasioiden esittelyä ja ajankohtaiskatsauksia. Lisäksi vuoden 2021 virastokokouksissa on tarkoitus entistä laajemmin esitellä kaikkien ryhmien ajankohtaisia aiheita, ja myös tätä silmällä pitäen on tehty suunnitelmarunko v. 2021 virastokokousten aiheiksi. Myös ryhmissä on käyty keskustelua tiedonkulun ongelmista ja mietitty toimia tilanteen parantamiseksi sekä ratkaistu esiin tulleet ongelmat;
- Virasto on antanut laajasti asiantuntemustaan sääntelyn kehittämisen tueksi kaikkien substanssiryhmien osalta sekä energiamarkkinoita että ilmastopolitiikkaa koskeviin lainsäädäntöhankkeisiin.

Viraston johtoryhmä arvioi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilaa syksyllä 2020. Arvioinnin tuloksena oli nykytilan kartoittaminen ja kehittämiskohteiden löytäminen. Arvioinnin perusteella viraston toiminnan ja vaikuttavuuden kannalta kriittisiä asioita, joiden osalta ryhdytään toimenpiteisiin vuonna 2021, ovat:

- Riittävien resurssien takaamiseksi jatketaan vuoden 2020 aikana tiivistettyä keskustelua viraston asianmukaisista resurssitarpeista työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Tarkoituksena on varmistaa tarvittava lisärahoitus vuoden 2021 lisätalousarvioista ja vuoden 2022 talousarviosta sekä kehyskaudelle 2023–2026;
- Virasto antaa tarvittavassa laajuudessa asiantuntemustaan sääntelyn kehittämisen tueksi kaikkien substanssiryhmien osalta sekä energiamarkkinoita että ilmastopolitiikkaa koskeviin ministeriöiden (erit. työ- ja elinkeinoministeriö) lainsäädäntöhankkeisiin;
- Tietojärjestelmien kehittämisen osalta painopisteenä on järjestelmäkehitysprosessin virtaviivaistaminen tavoitteena varmistaa kaikkien tietojärjestelmien tehokas toteutus aikataulussa ja budjettikuria noudattaen;
- Viraston toimintakyvyn kehittämiseksi kehitetään yhteydenpitotapoja ja ryhmäytymismenetelmiä, jotka voidaan toteuttaa myös etänä ja joilla pyritään kehittämään viraston yhteenkuuluvuutta ja sitoutumista. Esimiehille järjestetään tarvittavaa tukea ja koulutusta siihen, miten tiedonkulku ja johtaminen hoidetaan parhaiten uudessa toimintaympäristössä, jossa etätöiden tekeminen jatkuu varsin laajassa mittakaavassa myös pandemian jälkeen;
- Kehitetään uusia toimitiloja ja jatketaan muuttoprojektiryhmän työtä sekä tehdään tarvittavia muutoksia kalustukseen ja pelisääntöihin ottaen huomioon myös pandemian pysyvät vaikutukset työn tekemisen tapoihin;
- Osaamisen kehittämiseksi aloitetaan virastotason kyvykkyyksien määrittäminen ja koulutussuunnitelman laatiminen tämän pohjalta.

Tehtyjen toimenpiteiden ja arviointien perusteella voidaan todeta, että toiminnan ja talouden lainmukaisuutta ja talousarvion noudattamista, omaisuuden ja varojen turvaamista, toiminnan tuloksellisuutta sekä oikeiden ja riittävien tietojen antamista taloudesta ja tuloksellisuudesta varmistavat menettelyt ja järjestelyt ovat olleet riittäviä.

Tämän perusteella viraston johdolla on kohtuullinen varmuus siitä, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat toimivia.

Viraston sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädettyt tavoitteet.

1.9 Arviointien tulokset

Vuoden 2020 aikana Energiaviraston toiminnasta ei ole tehty laajempaa vaikutusten ja tuloksellisuuden arviointia.

Muut arvioinnit

Riskienarvioinnin tulokset on raportoitu edellä kohdassa 1.8 *Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma*.

Asiakas- ja sidosryhmäkyselyä tulokset on raportoitu edellä kohdassa 1.5.2 *Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu*.

Itsearviointia ei tehty vuonna 2020, koska se tehdään kahden vuoden välein. Sen sijaan virasto jatkoi vuonna 2019 tehdyn itsearvioinnin perusteella määritettyjen kehittämis-toimenpiteiden toteutusta.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Energiavirastossa ei havaittu väärinkäytöksiä vuoden 2020 aikana.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Vuoden 2020 aikana Energiavirastossa on tehty kolme tuotantotukilain 51 §:n mukaista takaisinperintää (korkoineen yhteensä 1 285,38 euroa, päätösten dnrot ovat 1225/720/2019, 1717/720/2020 ja 1718/720/2020).

Energiaviraston talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2020	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot		4 211 752,10	4 342 240	4 155 043,17	-187 196,83	96
11.04.01.	Arvonlisävero	18 600,00	12 240	12 240,00	0,00	100
11.19.10.	Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut ja Perämeren tuulivoima-alueella perittävä tuulivoimamaksu	4 193 152,10	4 330 000	4 142 803,17	-187 196,83	96
12. Sekalaiset tulot		219 826 105,23	302 027 894	276 034 475,34	-25 993 418,51	91
12.31.99.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	2 595 240,00	800 000	2 361 325,00	1 561 325,00	295
	12.31.99.3. Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppatulot	2 595 240,00	800 000	2 361 325,00	1 561 325,00	295
12.32.99.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	217 230 865,23	299 011 000	271 456 256,49	-27 554 743,51	91
	12.32.99.05. Päästöoikeuksien huutokauppatulot	217 230 865,23	237 000 000	218 092 336,49	-18 907 663,51	92
	12.32.99.06. Päästöoikeuksien huutokauppatulot (EU:n innovaatorahasto)		62 000 000	53 352 920,00	-8 647 080,00	86
	12.32.99.07. Muut tulot		11 000	11 000,00	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset		2 216 894	2 216 893,85	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		224 037 857,33	306 370 134	280 189 518,51	-26 180 615,34	91

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2020		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		272 152 649,84	496 598 061	462 013 011,99	10 362 649,76	472 375 661,75	24 222 399,17	7 703 841,63	26 552 841,63	10 973 298,02	13 362 649,76
32.01.09.	Energiaviraston toimintamenot (nettob) (S2)		7 029 000	6 045 399,39	983 600,61	7 029 000,00	0,00		7 029 000,00	6 045 399,39	983 600,61
32.01.21.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (S3)							237 692,81	237 692,81	237 692,81	
32.01.29.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	1 148 626,49	1 144 061	1 144 060,92		1 144 060,92	0,00				
32.01.95.	Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (A)		5 000	5 000,00		5 000,00	0,00				
32.20.20.	Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (S3)		4 420 000	2 440 950,85	1 979 049,15	4 420 000,00	0,00		4 420 000,00	2 440 950,85	1 979 049,15
32.20.47.	Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen (S3)		7 400 000		7 400 000,00	7 400 000,00	0,00		7 400 000,00		7 400 000,00
32.20.48.	Uusiutuvan energian tuotantotuki (A)		336 600 000	324 389 666,33		324 389 666,33	12 210 333,67				
32.20.66.	Siirrot EU:n innovaatorahastoon (A)		62 000 000	53 352 920,00		53 352 920,00	8 647 080,00				
32.30.46.	Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki (A)		78 000 000	74 635 014,50		74 635 014,50	3 364 985,50				
32.60.01.	Energiaviraston toimintamenot (nettob) (S2)	6 839 000,00						379 816,30	379 816,30	379 816,30	
32.60.20.	Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (S3)	3 420 000,00						1 086 332,52	1 086 332,52	1 086 332,52	0,00
32.60.44.	Uusiutuvan energian tuotantotuki (A)	228 620 804,48									
32.60.46.	Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki (A)	29 124 218,87									
32.60.47.	Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen (S3)	3 000 000,00						6 000 000,00	6 000 000,00	783 106,15	3 000 000,00
Määrärahatilit yhteensä		272 152 649,84	496 598 061	462 013 011,99	10 362 649,76	472 375 661,75	24 222 399,17	7 703 841,63	26 552 841,63	10 973 298,02	13 362 649,76

Energiaviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2020 valtuudet						Talousarvio- menot 2020	Määräraha- tarve 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttä- mättä	Uusitta- vissa 2020 TA:ssa						
Mom 32.60.44 Uusiutuvan energian tuotantotuki	42 000	0	0	0	0	0	0	0	650	2 820	3 420	34 200	41 090
Aikaisempien vuosien valtuudet	42 000								650	2 820	3 420	34 200	41 090
Vuonna 2020 käytettävissä olleet valtuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	42 000	0	0	0	0	0	0	0	650	2 820	3 420	34 200	41 090
Aikaisempien vuosien valtuudet	42 000							0	650	2 820	3 420	34 200	41 090
Vuonna 2019 tehtiin tarjouskilpailun perusteella sitoumuksia tuen myöntämisestä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) mukaisessa premiojärjestelmässä siten, että tukea maksetaan tukiaikana yhteensä enintään 16,8 terawattitunnin sähkön tuotannosta järjestelmään hyväksytyissä voimalaitoksissa. Premiotukijärjestelmään hyväksyttiin 7 laitosta. Premiotuen maksatus alkaa tämän hetkisen tiedon mukaan ensimmäisen laitoksen osalta vuoden 2021 alusta. Saatujen tarjousten perusteella tehty arvio: Vuosina 2022-2035 yhteensä enint. 42 miljoonaa euroa (Energiaviraston arviolaskelma)													

¹⁾ Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

²⁾ Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

³⁾ Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina. valtuuksia.

Energiaviraston tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2020-31.12.2020		1.1.2019-31.12.2019	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	1 776 030,00		1 733 950,00	
Muut toiminnan tuotot	<u>273 844 978,65</u>	275 621 008,65	<u>219 884 154,01</u>	221 618 104,01
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	19 577,05		25 310,61	
Henkilöstökulut	6 199 494,59		5 976 539,02	
Vuokrat	401 686,91		468 424,02	
Palvelujen ostot	4 789 228,90		5 235 656,20	
Muut kulut	99 702,53		303 021,70	
Poistot	<u>725 679,77</u>	<u>-12 235 369,75</u>	<u>604 254,36</u>	<u>-12 613 205,91</u>
JÄÄMÄ I		263 385 638,90		209 004 898,10
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	1 750,24		949,81	
Rahoituskulut	<u>-501,39</u>	1 248,85	<u>-284,97</u>	664,84
JÄÄMÄ III		263 386 887,75		209 005 562,94
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	399 807 786,98		257 745 023,35	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	<u>53 352 920,00</u>	<u>-453 160 706,98</u>	<u>0,00</u>	<u>-257 745 023,35</u>
JÄÄMÄ III		-189 773 819,23		-48 739 460,41
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	4 142 803,17		4 193 152,10	
Perityt arvonlisäverot	12 240,00		18 600,00	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-1 144 060,92</u>	<u>3 010 982,25</u>	<u>-1 148 626,49</u>	<u>3 063 125,61</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-186 762 836,98		-45 676 334,80

Energiaviraston tase

	31.12.2020		31.12.2019	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	1 485 293,95		1 831 290,61	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>351 581,63</u>	<u>1 836 875,58</u>	<u>108 760,69</u>	<u>1 940 051,30</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		1 836 875,58		1 940 051,30
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	126 735,38		104 210,00	
Siirtosaamiset	500,77		0,00	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>20 905,80</u>	148 141,95	<u>26 218,93</u>	130 428,93
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön menotilit	<u>-125,59</u>	<u>-125,59</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		148 016,36		130 428,93
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 984 891,94</u>		<u>2 070 480,23</u>

31.12.2020

31.12.2019

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

VALTION PÄÄOMA

Edellisten tilikausien pääoman muutos	-5 756 772,32		-51 892,87	
Pääoman siirrot	192 124 493,08		39 971 455,35	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-186 762 836,98</u>	-395 116,22	<u>-45 676 334,80</u>	-5 756 772,32

VIERAS PÄÄOMA

LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

Ostovelat	579 172,92		896 433,88	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	130 942,33		109 809,63	
Edelleen tilitettävät erät	119 183,13		109 786,92	
Siirtovelat	1 550 709,78		1 308 423,58	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>0,00</u>	<u>2 380 008,16</u>	<u>5 402 798,54</u>	<u>7 827 252,55</u>

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ

2 380 008,16

7 827 252,55

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

1 984 891,942 070 480,23

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

Yhteistoiminnan kustannusten korvausten ja yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuuksien tilien numerointi ja sijainti tilikarttahierarkiassa muuttuivat vuoden 2020 alussa. Tilien kertymät raportoidaan tuotto- ja kululaskelmassa tilikarttahierarkian mukaisesti laskelman rivillä *Palvelujen ostot* . Aiemmin nämä erät on esitetty omalla rivillään *Sisäiset kulut* . Tuotto- ja kululaskelmassa esitetyt vuoden 2019 tiedot on muutettu vastaamaan vuoden 2020 käytäntöä.

Varainhoitovuoden jälkeen ei ole olennaisia tapahtumia.

Energiaviraston tilipäättöseriin ei sisälly edelliseen tilikauteen kohdistuvia tuottoja tai kuluja eikä talousarviotuloja ja -menoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2020		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.09. Energiaviraston toimintamenot(nettob) (S2v)	Bruttomenot	0,00		7 850 576,79		8 834 177,40				7 850 576,79	
	Bruttotulot	0,00		1 805 177,40		1 805 177,40				1 805 177,40	
	Nettomenot	0,00	7 029 000	6 045 399,39	983 600,61	7 029 000,00	0,00		7 029 000,00	6 045 399,39	983 600,61
32.60.01. Energiaviraston toimintamenot(nettob) (S2v)	Bruttomenot	8 631 948,59								379 816,30	
	Bruttotulot	1 792 948,59								0,00	
	Nettomenot	6 839 000,00					0,00	379 816,30	379 816,30	379 816,30	0,00

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia arviomäärärahojen ylityksiä.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
32. Työ-ja elinkeinoministeriön hallinnonala		2 216 893,85
Vuosi 2018		2 216 893,85
32.60.47. Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuuriin edistäminen(S3)	2 216 893,85	
Pääluokat yhteensä		2 216 893,85
Vuosi 2018		2 216 893,85

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2020	2019
Henkilöstökulut	5 226 688,81	5 015 231,83
Palkat ja palkkiot	4 849 118,18	4 743 267,37
Tulosperusteiset erät	265 159,68	213 345,57
Lomapalkkavelan muutos	112 410,95	58 618,89
Henkilösivukulut	972 805,78	961 307,19
Eläkekulut	869 745,00	886 249,36
Muut henkilösivukulut	103 060,78	75 057,83
Yhteensä	6 199 494,59	5 976 539,02
Johdon palkat ja palkkiot, josta	113 571,60	107 057,91
- tulosperusteiset erät		
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	1 440,00	1 440,00
Johto	240,00	240,00
Muu henkilöstö	1 200,00	1 200,00

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilintäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.20120	Voimassa 31.12.2019	Voimassa Muutos 2020-2019	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2020
Takaukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2020	Voimassa 31.12.2019	Voimassa Muutos 2020-2019	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2020
Takuut yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Takaukset ja takuut yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehtyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset						
€	Talousarviomenot 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määrärahatarve 2023	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	422 859,54	485 225,34	485 225,34	485 225,34	485 225,34	1 940 901,36

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat peruteella tehtyt sopimukset ja sitoumukset						
€	Talousarviomenot 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määrärahatarve 2023	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	422 859,54	485 225,34	485 225,34	485 225,34	485 225,34	1 940 901,36

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseeseen sisältyttäviä rahastoituja varoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

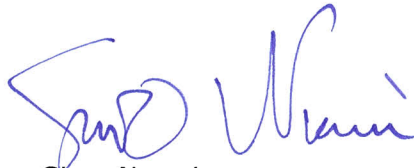
Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia tietoja ilmoitettavanaan.

6 Allekirjoitus

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 24. päivänä helmikuuta 2021.

Ylijohtaja

Simo Nurmi